

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Τ.Ε.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ
ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ – ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:

Μελάς Κωνσταντίνος

Καθηγητής Α.Τ.Ε.Ι.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

Σταυρόπουλος Κωνσταντίνος

Ασημακοπούλου Αναστασία

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2016

Ολοκληρώνοντας την Πτυχιακή Εργασία μας αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε τον Εισηγητή και Επιβλέπων καθηγητή της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, τον κύριο Μελά Κωνσταντίνο, καθηγητή του τμήματος μας, για την πολύτιμη βοήθεια που μας προσέφερε κατά την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, για τη συνεχή καθοδήγησή του και την υπομονή του.

Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους καθηγητές μας συνολικά για την ξεχωριστή συμβολή του καθενός στην ολοκλήρωση των σπουδών μας.

Πειραιάς, 2016

Αντικείμενο της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας είναι η μελέτη και η παρουσίαση των νομοθετικών ρυθμίσεων-προβλέψεων για την προσβασιμότητα σε κτήρια από άτομα με ειδικές ανάγκες, οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν και αξιολογήθηκαν οργανώνονται στο κείμενο αυτό ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται βασικές πληροφορίες για τα άτομα με αναπηρία, τις κατηγορίες που διαχωρίζονται και τι εννοούμε με τον όρο «προσβασιμότητα».

Στη συνέχεια, το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στο νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται παραδείγματα εφαρμογής κατασκευών για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία, όπως χώροι υγιεινής, χώροι στάθμευσης, κ.α.

Στη συνέχεια, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά διάφορες προτάσεις περί «έξυπνων σπιτιών», όπου με την βοήθεια της τεχνολογίας, η ζωή μας μέσα σε αυτά είναι πιο εύκολη, ιδιαίτερα αν υπάρχουν και άτομα στο σπίτι με κινητικά ή άλλου είδους προβλήματα.

Τέλος, στο κεφάλαιο πέντε, παρουσιάζουμε τα συμπεράσματα της εν λόγω πτυχιακής.

ABSTRACT

The subject of this Graduation Project is the study and presentation of the laws on accessibility settings-provision in buildings by people with disabilities, the information collected and evaluated organized in this text as follows:

The first chapter presents basic information for people with disabilities, the categories are separated and what we mean by the term "accessibility".

Then, the second chapter focuses on the legal framework that exists for people with disabilities.

The third chapter presents examples of application structures to serve people with disabilities, such as restrooms, parking lots, etc.

Then, in the fourth chapter summarizes various proposals on "smart home", where with the help of technology, our life within them is easier, especially if there are people in the house with mobility or other problems.

Finally, in section five, we present the conclusions of this Graduation Project.

Υπεύθυνη Δήλωση Σπουδαστών:

Οι κάτωθι υπογεγραμμένοι σπουδαστές έχουμε επίγνωση των συνεπειών του Νόμου περί λογοκλοπής και δηλώνουμε υπεύθυνα ότι είμαστε συγγραφείς αυτής της Πτυχιακής Εργασίας, αναλαμβάνοντας την ευθύνη επί ολοκλήρου του κείμενου, έχουμε δε αναφέρει στη Βιβλιογραφία μας όλες τις πηγές τις οποίες χρησιμοποιήσαμε και λάβαμε ιδέες ή δεδομένα. Δηλώνουμε επίσης ότι, οποιοδήποτε στοιχείο ή κείμενο το οποίο έχουμε ενσωματώσει στην εργασία μας προερχόμενο από βιβλία ή άλλες εργασίες ή το διαδίκτυο, γραμμένο ακριβώς ή παραφρασμένο, το έχουμε πλήρως αναγνωρίσει ως πνευματικό έργο άλλου συγγραφέα και έχουμε αναφέρει ανελλιπώς το όνομα του και την πηγή προέλευσης.

Οι σπουδαστές:

Κωνσταντίνος Σταυρόπουλος

Αναστασία Ασημακοπούλου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ	8
1.2 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΑΜΕΑ.....	9
1.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΜΕΑ	14
1.4 ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	17
2.1 ΒΑΣΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΜΕΑ ΕΩΣ ΤΟ 2011	17
2.2 ΝΟΚ 4067/ΦΕΚ Α 79/9-4-2012	33
2.3 Ν.4258/ΦΕΚ 94 Α/14-4-2014.....	38
2.4 ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΜΕΑ ΑΠ.42382/16-7-2013.....	39
2.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΧΕΔΙΑΜΟΣ ΧΩΡΩΝ ΑΜΕΑ	46
3.1 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ	46
3.2 ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΜΕΑ.....	50
3.3 ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ	55
3.4 ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.....	60

3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΜΕΑ	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΞΥΠΝΑ ΚΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΑΜΕΑ	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	77
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	78

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Στην παρούσα εργασία έχουμε ως στόχο να αναδείξουμε τις παραλήψεις τόσο σε νομοθετικό επίπεδο όσο και σε κατασκευαστικό επίπεδο για την πρόληψη διέλευσης των ΑμΕΑ, σε κτηριακές υποδομές.

Παρατηρούμε, όπως θα δούμε παρακάτω ότι όλο και περισσότεροι νόμοι λαμβάνουν υπόψη τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε διεθνές. Στη Χώρας, γίνονται όλο και περισσότερα βήματα για την αντιμετώπιση του προβλήματος προσβασιμότητας των ΑμΕΑ τόσο σε δημόσια κτήρια όσο και σε ιδιωτικά.

Ως μελλοντικοί μηχανικοί οφείλουμε να συμμεριζόμαστε τα προβλήματα και τις ανάγκες των χρηστών ή των επισκεπτών των κτηρίων που κατασκευάζουμε.

1.2 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΑΜΕΑ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΜΕΑ [1]

1.1 Οι Διεθνείς Συμβάσεις¹, Διακηρύξεις και Κανονισμοί Προστασίας Σχετικά με την Αναπηρία.

- Η Παγκόσμια Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1948.)
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (1950).
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Κοινωνική και Ιατρική Αντίληψη (1953).
- Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (1961).
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα (ΟΗΕ 1966.)
- Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων Ατόμων (ΟΗΕ 1971).
- Η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων των Αναπήρων Ατόμων (ΟΗΕ 1975).
- Η Διεθνής Σύμβαση για την Κατάργηση κάθε μορφής Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών (ΟΗΕ 1979).
- Η Διακήρυξη SUNDBERG για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ (1981).
- Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΟΗΕ 1989).
- Ο Κοινοτικός Χάρτης των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων (1989).
- Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992).
- Οι Πρότυποι Κανόνες για Εξίσωση των Ευκαιριών για τα ΑμεΑ (ΟΗΕ 1993).
- Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων για την Ευρώπη (2000).
- Η Οδηγία του Συμβουλίου 2000/78/EK για την Ίση Μεταχείριση στην Απασχόληση και την Εργασία (2000).
- Η Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “e-Europe: Κοινωνία των Πληροφοριών για Όλους” (1999).
- Η Πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου “i2010: Ευρωπαϊκή Κοινωνία της Πληροφορίας για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση ” (2005).

1.2 Η Νομοθεσία των ΗΠΑ.[1]

1.2.1 Americans with Disabilities Act (ADA) - (Νόμος για τους Αμερικανούς με Ανικανότητες).

1.2.2 Telecommunications Act - (Νόμος για τις Τηλεπικοινωνίες).

1.2.3 Fair Housing Act - (Νόμος για την Δικαιοσύνη στην Στέγαση).

1.2.4 Air Carrier Access Act - (Νόμος για την Πρόσβαση στις Αερομεταφορές).

---

¹ «Οδηγός του Πολίτη με Αναπηρία», 2007, Αθήνα, Υπουργείο Εσωτερικών.

1.2.5 Civil Rights of Institutionalized Persons Act - (Νόμος για τα Πολιτικά Δικαιώματα των Ιδρυματοποιημένων Προσώπων).

1.2.6 Individuals with Disabilities Education Act - (Νόμος για την Εκπαίδευση Ατόμων με Ανικανότητες).

1.2.7 Rehabilitation Act - (Νόμος για την Αποκατάσταση).

1.2.8 Architectural Barriers Act - (Νόμος για τα Αρχιτεκτονικά Εμπόδια).

1.3 Νομοθετικές Ρυθμίσεις στην Αυστραλία.[1]

1.3.1 Disability Discrimination Act - (Νόμος Ενάντια στις Διακρίσεις των Αναπήρων).

1.3.2 Human Rights and Equal Opportunity Commission Act - (Νόμος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Επιτροπή Ίσων Ευκαιριών).

1.3.3 New South Wales Anti-Discrimination Act - (Νέος Νόμος Νότιας Ουαλίας Ενάντια στις Διακρίσεις).

1.4 Νομοθετικές Ρυθμίσεις στον Καναδά.[1]

1.4.1 The Canadian Human Rights Act - (Καναδικός Νόμος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα).

1.4.2 Universal Access Project - (Σχέδιο για την Καθολική Προσβασιμότητα).

1.5 Η Νομοθεσία για τα ΑμεΑ στις Ευρωπαϊκές Χώρες.[1]

1.5.1 Γερμανία

1.5.2 Φινλανδία

1.5.3 Γαλλία

1.5.4 Αγγλία

1.5.5 Ιρλανδία

1.5.6 Σουηδία

1.5.7 Ιταλία

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΜΕΑ [1]

1.6 Το Συνταγματικό Πλαίσιο Νομικής Προστασίας των ΑμεΑ.

Άρθρο 4 Άρθρο 5Α Άρθρο 21 Άρθρο 22 Άρθρο 25 Άρθρο 116

1.7 Το Αστικό Δίκαιο για τα ΑμεΑ.

1.7. α. Δικαιοπραξίες

Άρθρο 128 - Ανίκανοι για δικαιοπραξία.

Άρθρο 129 - Περιορισμένα ικανοί.

Άρθρο 130 - Δήλωση βούλησης από ανίκανο.

Άρθρο 131 - Άκυρη δήλωση βούλησης.

Άρθρο 133 - Δικαιοπραξίες του περιορισμένα ικανού.

Άρθρο 172 - Δήλωση προς περιορισμένα ικανό.

1.7. β. Αδικοπραξίες

Άρθρα 929 - 931ΑΚ - Αποζημίωση σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας.

1.7. γ. Δικαστική Συμπαράσταση

Άρθρο 1666 - Ποιοι υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 1667 - Διαδικασία υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 1669 - Ποιος διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης.

Άρθρο 1671 - Αδυναμία διορισμού.

Άρθρο 1674 - Έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας για τον συμπαραστατούμενο.

Άρθρο 1676 - Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 1678 - Καθεστώς στερητικής ή επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης.

Άρθρο 1679 - Δικαιώματα διοίκησης της περιουσίας του συμπαραστατούμενου.

Άρθρο 1680 - Αρμοδιότητες ως προς την επιμέλεια του συμπαραστατούμενου.

Άρθρο 1685 - Άρση της δικαστικής συμπαράστασης.

Άρθρο 1687 - Ακούσια νοσηλεία.

1.7. δ. Το Κληρονομικό Δίκαιο

Άρθρο 1719 - Ανίκανοι για σύνταξη διαθήκης.

Άρθρο 1720 - Ανικανότητα σύνταξης διαθήκης ατόμων υπό δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρα 1735 - 1736 - Διαθέτης κουφός.

Άρθρο 1745 - Διαθέτης άλαλος ή κωφάλαλος.

1.8 Το Ποινικό Δίκαιο.

Άρθρο 33 - Κωφάλαλοι εγκληματίες.

Άρθρο 34 - Διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών ή της συνείδησης.

Άρθρο 36 - Ελαττωμένη ικανότητα για καταλογισμό.

Άρθρο 37 - Έκτιση της ποινής σε ιδιαίτερα καταστήματα.

Άρθρο 38 - Επικίνδυνοι εγκληματίες με ελαττωμένο καταλογισμό.

Άρθρο 39 - Διάρκεια του περιορισμού στα ψυχιατρικά καταστήματα.

Άρθρο 40 - Μετατροπή του περιορισμού σε φυλάκιση ή κάθειρξη.

Άρθρο 41 - Εγκληματίες καθ' έξη με ελαττωμένο καταλογισμό.

Άρθρο 56 - Τρόπος εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας.

Άρθρο 69 - Φύλαξη ακαταλόγιστων εγκληματιών.

1.9 Η Ποινική Δικονομία

Άρθρο 80 - Ψυχική ασθένεια του κατηγορουμένου.

Άρθρο 200 - Ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη.

Άρθρο 210 - Μάρτυρες διανοητικά ασθενείς.

Άρθρο 227 - Μάρτυρες κουφοί και άλαλοι.

1.10 Ρυθμίσεις του Υπαλληλικού Κώδικα για τα ΑμεΑ.

Άρθρο 7 - Υγεία.

Άρθρο 8 - Στερητική ή επικουρική δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 12 - Τρόπος πλήρωσης θέσεων.

Άρθρο 21 - Αναδιορισμός.

Άρθρο 50 - Δικαίωμα ειδικής άδειας.

Άρθρο 53 - Διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις.

Άρθρο 54 - Δικαίωμα αναρρωτικής άδειας.
Άρθρο 56 - Διαδικασία χορήγησης αναρρωτικής άδειας.
Άρθρο 99 - Θέση σε διαθεσιμότητα.
Άρθρο 100 - Διαθεσιμότητα λόγω ασθένειας.
Άρθρο 102 - Αποδοχές διαθεσιμότητας.
Άρθρο 152 - Λόγοι απόλυσης.
Άρθρο 153 - Απόλυση για σωματική ή πνευματική ανικανότητα.
Άρθρο 164 - Είδη υγειονομικών επιτροπών.
Άρθρο 165 - Πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες υγειονομικές επιτροπές.
Άρθρο 166 - Επιτροπές προσφυγών.
Άρθρο 167 - Ειδικές υγειονομικές επιτροπές.

1.11 Ρυθμίσεις του Τομέα Απασχόλησης για τα ΑμεΑ.

Νόμος 2643/1998 - Μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών.

Νόμος 2956/2001 - Αναδιοργάνωση του Ο.Α.Ε.Δ. και άλλες διατάξεις.

Νόμος 29 72/2001 - Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και λειτουργίας του Ι.Κ.Α.

Νόμος 3227/2004 - Μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Νόμος 3304/2005 - Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης για τα ΑμεΑ.

Νόμος 3454/2006 - Ενίσχυση της οικογένειας και λοιπές διατάξεις.

1.12 Άλλες Νομοθετικές Ρυθμίσεις για τα ΑμεΑ.

Νόμος 2430/1996 - Καθιέρωση της 3ης Δεκεμβρίου κάθε έτους ως Ημέρα των ΑμεΑ - Θέσπιση της Κάρτας Αναπηρίας.

1.13 Νόμος 2831/2000: Τροποποίηση Διατάξεων του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (Ν. 1577/1985).

1.14 Κτιριοδομικός Κανονισμός.

Άρθρο 14 - Κεκλιμένα επίπεδα κυκλοφορίας πεζών (ράμπες).

Άρθρο 16 - Χειρολισθήρες (κουπαστές).

Άρθρο 21 - Προσπέλαση προς εισόδους - εξόδους κτιρίων.

Άρθρο 24 - Πεζοδρόμια.

Άρθρο 29 - Ανελκυστήρες..

Άρθρο 32 - Γραμματοκιβώτια.

1.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΜΕΑ

Σε σχέση με την προσβασιμότητα δημοσίων κτιρίων και χώρων, τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες διακρίνονται² στα άτομα με κινητικά προβλήματα, με δυσκολία στην όραση, με δυσκολία στην ακοή και με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία.

- Άτομα με κινητικά προβλήματα: Άτομα με αδύναμα ή παράλυτα μέλη, με δυσκαμψία ή έλλειψη μελών του σώματος, προσωρινά τραυματισμένοι κ.λ.π. Τα παραπάνω κινητικά προβλήματα μπορεί να παρουσιάστηκαν εκ γενετής ή να είναι επίκτητα, προκληθέντα από ατυχήματα κατά τη διάρκεια ζωής του ατόμου.
- Άτομα με δυσκολία στην όραση: Τα άτομα αυτά ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες σύμφωνα με το βαθμό της οπτικής οξύτητας και του εύρους του οπτικού τους πεδίου (ιατρική ταξινόμηση), σε τυφλά ή μερικώς βλέποντες.
- Άτομα με δυσκολία στην ακοή. Τα άτομα αυτά μπορεί να παρουσιάσουν βαρηκοΐα ή κώφωση. Η βαρηκοΐα αναφέρεται στη μείωση ή εξασθένηση της ακουστικής οξύτητας, ενώ η κώφωση αποτελεί τη δυσλειτουργία που αλλοιώνει την ποιότητα και την ένταση της ηχητικής αντίληψης και ως αποτέλεσμα το άτομο αδυνατεί να συλλάβει τα ακουστικά ερεθίσματα. Συνήθως η κώφωση συνοδεύεται και από αλαλία, δεδομένου ότι η γλώσσα αναπτύσσεται κυρίως με την ακοή.
- Άτομα με νοητική στέρηση. Τα άτομα αυτά παρουσιάζουν μία σημαντική, κάτω του μέσου όρου, γενική νοητική λειτουργία που εμφανίζεται ταυτόχρονα με προβλήματα στην προσαρμοστική συμπεριφορά (όπως άτομα με αυτισμό, σύνδρομο down, κ.λ.π.)

---

² «ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΑΜΕΑ ΣΕ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΓΕΔΔ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ», ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2010.

1.4 ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Ένας χώρος, προσβάσιμος [2] για τον κάθε πολίτη, οφείλει να μη δημιουργεί την αίσθηση της εξαίρεσης και της διαφορετικότητας, αλλά να εξασφαλίζει, μέσω ενός διακριτικού σχεδιασμού, τις αναγκαίες συνθήκες κίνησης και χρήσης του από το σύνολο των επισκεπτών και εργαζόμενων σε αυτόν. Προκειμένου να θεωρηθεί ένα κτίριο προσβάσιμο είναι απαραίτητο να πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις σχετικά με τις παρακάτω λειτουργίες (ΕΣΑΜΕΑ 2005) :

«Προσεγγίζω-εισέρχομαι»[2]

Η προσέγγιση ενός ατόμου σε κάποιο κτίριο περιλαμβάνει τη δυνατότητά του να μεταβεί αυτόνομα και με ασφάλεια σε αυτό από το πεζοδρόμιο που βρίσκεται μπροστά στην είσοδό του, συνεπώς, προκειμένου για άτομο με κινητικό πρόβλημα, η είσοδος πρέπει να βρίσκεται στο επίπεδο του πεζοδρομίου ή να προβλέπεται ράμπα ή άλλος ανυψωτικός μηχανισμός. Σκόπιμο κρίνεται να γίνεται χρήση της ίδιας εισόδου για όλους τους επισκέπτες του κτιρίου, αφού η χρήση δευτερευουσών εισόδων συνιστά διάκριση και είναι αποδεκτή μόνο σε ειδικές περιπτώσεις (π.χ. διατηρητέα κτίρια, τεχνική αδυναμία τοποθέτησης ράμπας ή μηχανισμού στην κύρια είσοδο). Στο πλαίσιο της εισόδου περιλαμβάνεται και η χρήση συστημάτων καθοδήγησης (π.χ. οδηγός τυφλών, κατάλληλη καθοδηγητική σήμανση) καθώς και η πρόβλεψη θυρών εισόδου κατάλληλων προδιαγραφών.

«Κυκλοφορώ-μετακινούμαι»[2]

Προκειμένου να διασφαλίζεται η διακίνηση του συνόλου των πολιτών στο εσωτερικό των κτιρίων (τόσο οριζόντια όσο και κατακόρυφα) είναι απαραίτητη η πρόβλεψη κατάλληλα σχεδιασμένων ραμπών, ανυψωτικών μηχανισμών και ανελκυστήρων. Οι διάδρομοι κατάλληλου πλάτους, ελεύθεροι εμποδίων, όπως και η κατασκευή θυρών κατάλληλων διαστάσεων κρίνονται ως απαραίτητα στοιχεία κατά την κατασκευή ή τον ανασχεδιασμό των χώρων ενός κτιρίου.

«Χρησιμοποιώ»[2]

Εκτός από την ανεμπόδιστη και αυτόνομη διακίνηση όλων των πολιτών οριζόντια και κατακόρυφα μέσα στο κτίριο, απαραίτητη είναι και η διασφάλιση της δυνατότητας εξυπηρέτησης ίδιου επιπέδου ποιότητας και από τα ίδια σημεία για όλους τους χρήστες του κτιρίου χωρίς διαφοροποιήσεις. Η πρόβλεψη προσβάσιμων χώρων υγιεινής, κυλικείων, ταμείων, πάγκων συναλλαγής και πληροφοριών, κατάλληλα σχεδιασμένων θέσεων εντός αιθουσών εκδηλώσεων/συνεδρίων είναι απαραίτητη προκειμένου να εξυπηρετηθεί αυτόνομα ένα άτομο με κάποιας μορφής αναπηρία.

Η αυτόνομη χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται εντός ενός κτιρίου προϋποθέτει κατάλληλη σήμανση (απλοποιημένη /ηχητική /οπτική/χρωματικές αντιθέσεις), κατάλληλο φωτισμό, χρήση αντιολισθητικών επιστρώσεων οι οποίες δεν προκαλούν αντανάκλασεις και δε δυσχεραίνουν την κίνηση ατόμων με κινητικό πρόβλημα, καθώς και την επιλογή και διάταξη του εξοπλισμού λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των ατόμων τα οποία είναι πιθανό να κινηθούν εντός του χώρου αυτού.

Η παράμετρος της δυνατότητας ασφαλούς διαφυγής ατόμων με αναπηρία σε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης δεν θα πρέπει να παραμελείτε κατά το σχεδιασμό των κτιρίων, περιλαμβάνοντας τόσο τρόπους έγκαιρης και κατάλληλης ειδοποίησης των ατόμων αυτών, όσο και τρόπους διαφυγής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

2.1 ΒΑΣΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΑΜΕΑ ΕΩΣ ΤΟ 2011

Μια μεγάλη κατηγορία πολιτών που χαρακτηρίζεται ως «εμποδιζόμενα άτομα» στην οποία περιλαμβάνονται και τα άτομα με αναπηρία, αντιμετωπίζει δυσχέρειες στην αυτόνομη διαβίωση και διακίνηση εξ αιτίας του λανθασμένου ή παρωχημένου σχεδιασμού των κτιρίων, των μέσων μαζικής μεταφοράς, της εργονομίας των εγκαταστάσεων και της διαμόρφωσης των κοινοχρήστων και κοινωφελών χώρων. Ποσοστό 10% έως 12% του πληθυσμού της χώρας είναι άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ), ενώ στα εμποδιζόμενα αντιστοιχεί ένα ποσοστό περίπου 50%, δηλαδή ένας στους δύο πολίτες δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την αστική υποδομή, με αποτέλεσμα την περιθωριοποίησή του. Η άρση της ανισότητας αυτής επιτυγχάνεται όταν στον σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος και στην πληροφόρηση, προβλέπεται και η ενσωμάτωση της πρόσβασης.

Η πρόσβαση³ αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό του δομημένου περιβάλλοντος. Χάρη στην ιδιότητα αυτή οι άνθρωποι μπορούν να έχουν πρόσβαση, και επομένως να χρησιμοποιούν, κτίρια και χώρους και τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες για τις οποίες προορίζεται το δομημένο περιβάλλον.

Ίσως φαίνεται παράδοξο να εξετάζουμε τη δυνατότητα πρόσβασης σε κτίρια που βασικά κατασκευάζονται για να δέχονται και να εξυπηρετούν κοινό. Και όμως αυτό που φαινομενικά φαίνεται αυτονόητο πρέπει να εξηγηθεί, αναλυθεί και γίνει κατανοητό σε αυτούς που παίρνουν αποφάσεις, προγραμματίζουν, σχεδιάζουν και κατασκευάζουν τα κτίρια αυτά.

Η δημιουργία ικανοποιητικής υποδομής ενός κτιρίου ή υπαίθριου χώρου, εστιάζεται στην πρόσβαση, διακίνηση, εξυπηρέτηση και παραμονή ενός ατόμου, η οποία επιτυγχάνεται με την σωστή εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας, των προδιαγραφών και των οδηγιών σχεδιασμού εκ μέρους όλων εκείνων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία του.

---

³ «Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ», Πολυχρονίου Ιωάννης, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Προϊστάμενος Γραφείου ΑμεΑ στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, Διεύθυνση Μελετών Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων, Μέλος της Επιτροπής Προσβασιμότητας ΥΠΕΚΑ

Η ύπαρξη ή η διασφάλιση πρόσβασης για τα Άτομα με Αναπηρία, επιτρέπει σε όλους τους πολίτες να κινούνται σε ένα περιβάλλον περισσότερο ασφαλές, περισσότερο φιλικό.

Στην επιτυχή εφαρμογή των κανόνων και προδιαγραφών, συμβάλει και η κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων κάθε είδους αναπηρίας όπως:

Τα τυφλά άτομα διευκολύνονται στην κίνηση όταν δεν υπάρχει ηχητική σύγχυση, υπάρχει υποβοήθηση στην αντίληψη του χώρου - μέσω της διαφοροποίησης αυτού κατασκευαστικά, ή με ήχους, ή με μυρωδιές - κυρίως όμως να μην υπάρχουν σε μια γνωστή διαδρομή αλλαγές στη διάταξη του εξοπλισμού του χώρου, ή μη σημειούμενα εμπόδια. Τα τυφλά άτομα μπορούν να «δουν» με τον ήχο, την αφή, την όσφρηση, την ακοή. Μπορούν θαυμάσια να αντιληφθούν έναν χώρο και να βοηθηθούν στην αντίληψη του εξοπλισμού και της επίπλωσης του, με μια σωστή περιγραφή, ηχητική διαφοροποίηση και κυρίως βέβαια με την αφή και το λευκό μπαστούνι.

Τα άτομα με μειωμένη όραση θέλουν έντονο φωτισμό και τονικές ή χρωματικές αντιθέσεις των διαφόρων στοιχείων που συνθέτουν τον χώρο. Επίσης δεν πρέπει να υπάρχουν ανακλάσεις, απότομη μετάβαση από σκοτεινούς σε φωτεινούς χώρους και το αντίστροφο, λάθος τοποθετημένοι καθρέπτες ή μη σημειούμενα ή μη προστατευόμενα υαλοστάσια.

Τα κωφά άτομα επίσης έχουν απαίτηση για έντονο φωτισμό προκειμένου να «βλέπουν» τη νοηματική γλώσσα ή τα χείλη του συνομιλητή τους, πρέπει να αποφεύγουμε σκηνογραφικού τύπου φωτισμούς στα κτίριά μας και σκοτεινές περιοχές.

Τα άτομα με κινητική αναπηρία, και αυτά που είναι περιπατητικοί ανάπηροι και αυτά που είναι χρήστες αμαξιδίων απαιτούν για την κίνησή τους χαμηλό επίπεδο φυσικής προσπάθειας, ικανοποιητικό χώρο και διαδρομές ελεύθερες εμποδίων. Οι περιπατητικοί ανάπηροι έχουν συχνά διαφορετικές δυνατότητες και απαιτήσεις από τα άτομα σε αμαξίδια - μπορούν να χρησιμοποιήσουν μία (σωστά κατασκευασμένη) κλίμακα αλλά δεν μπορούν να διανύσουν έστω και μικρές αποστάσεις. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι όταν σχεδιάζουμε μια υποδομή - μια εξυπηρέτηση, αυτή πρέπει να είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί και από καθήμενους ή κοντούς επισκέπτες.

Τα άτομα με γνωστικές δυσλειτουργίες και δυσκολίες αντίληψης (στα οποία ανήκουν τα άτομα με διαταραχές μνήμης, με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, με μαθησιακές δυσκολίες, με ψυχολογικά προβλήματα, με προβλήματα προσανατολισμού, με νοητική ανεπάρκεια, τα άτομα με κάποιες μορφές αυτισμού αλλά και οι μετανάστες, οι αναλφάβητοι, τα άτομα εξαρτημένα από ουσίες κ.ά.), διευκολύνονται στην κίνηση και κατανόηση του χώρου από την απλή σχεδίαση αυτού,

την καλή σήμανση και την φιλική και ευγενή συμπεριφορά του προσωπικού του κτιρίου ή χώρου.

Δυστυχώς υπάρχει αδυναμία ενός μεγάλου μέρους του τεχνικού κόσμου της χώρας μας, αλλά και των αρμοδίων εκείνων που λαμβάνουν αποφάσεις, να αντιληφθούν τα πλεονεκτήματα της κατάργησης του απαγορευτικού για ορισμένες κατηγορίες ανθρώπων περιβάλλοντος. Η πρόσβαση θεωρείται από πολλούς οι οποίοι εμπλέκονται στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης ενός έργου, ως δευτερεύον θέμα. Είναι μία αδυναμία που δύσκολα μπορεί να εξηγηθεί, όταν μάλιστα υπεισέρχονται στα κριτήρια εφαρμογής ή όχι της πρόσβασης και υποκειμενικοί παράγοντες που παραβλέπουν την κείμενη νομοθεσία και την υποχρέωση και δέσμευση της πολιτείας για την μη διάκριση. Έτσι το τελικό αποτέλεσμα πολλές φορές είναι άνισο, με καλά και κακά παραδείγματα.

Η ως τώρα πρακτική μας, στην ουσία η άρνησή μας ή ακόμη χειρότερο η αδιαφορία μας για την ενσωμάτωση της πρόσβασης οδηγεί σε αποκλεισμούς, γκετοποίηση, υπερίσχυση του «ειδικού» σε βάρος του γενικού, της εξαίρεσης σε βάρος του κανόνα.

Ακόμη όμως και στην περίπτωση που διατίθενται αξιόλογα ποσά για διάφορες δράσεις και εξυπηρετήσεις προς την σωστή κατεύθυνση, αυτά δεν αξιοποιούνται μια και η απουσία πρόσβασης εμποδίζει τα ανάπηρα άτομα να ωφεληθούν, στο βαθμό που θα ήταν δυνατόν, από αυτές τις δράσεις.

Έτσι «λύνουμε» το πρόβλημα της αναπηρίας με την ατομική χρηματοδότηση των ανάπηρων ατόμων, αντί να ακολουθούμε μια πολιτική ένταξης και ενσωμάτωσης. Φτιάχνουμε σχολεία για τα «ικανά» παιδιά και ειδικά σχολεία για τα ανάπηρα, αντί να φτιάχνουμε σχολεία όπου θα μπορούν να φοιτήσουν όλα τα παιδιά.

Φτιάχνουμε ιδρύματα και άσυλα με μεγάλο κόστος λειτουργίας αντί να επιλέξουμε την πολύ οικονομικότερη λύση της προστατευόμενης κατοικίας.

Φτιάχνουμε εν τέλει σκαλοπάτια για τους ικανούς και ράμπες για τα ανάπηρα άτομα, αντί να φτιάχνουμε ισόπεδη πρόσβαση για όλους.

Όμως ακόμη και όσοι θεωρούνται «ικανοί» δεν είναι σίγουρο ότι θα διατηρήσουν αυτή την ικανότητα ως το τέλος της ζωής τους, χωρίς ατυχήματα, χωρίς αρρώστιες, χωρίς γηρατιά.

Υπάρχει σωρεία παραδειγμάτων σχετικά με συμπολίτες μας που ύστερα από κάποια αρρώστια ή ατύχημα, δεν μπόρεσαν να συνεχίσουν την εργασία τους, όχι γιατί

δεν είχαν την ικανότητα, αλλά γιατί αποκλείστηκαν από το κοινωνικό γίνεσθαι εξαιτίας της κακής και λαθεμένης κατασκευής των χώρων και των κτιρίων μας.

Σήμερα πλέον αφενός μεν έχουμε τα εργαλεία εκείνα που μας επιτρέπουν την σωστή εφαρμογή της πρόσβασης (νομοθεσία, προδιαγραφές, τεχνολογία), αφετέρου δε έχουμε μία νέα φιλοσοφία προσέγγισης και αντιμετώπισης των θεμάτων που αφορούν στο δομημένο περιβάλλον. Η φιλοσοφία αυτή συμπυκνώνεται στο ότι σχεδιάζουμε τις ίδιες υποδομές, προσβάσεις και εξυπηρετήσεις για όλους τους χρήστες, χωρίς διαφοροποιήσεις. Είναι η φιλοσοφία του «Σχεδιασμού για Όλους». Ο όρος «σχεδιασμός για όλους ή καθολικός σχεδιασμός» χρησιμοποιείται σε σχέση με τρεις βασικές μορφές ανθρώπινης δραστηριότητας: τη διακίνηση, την επικοινωνία και την πληροφόρηση.

Αρχή του σχεδιασμού για όλους είναι να μην λαμβάνει υπόψη τον μέσο όρο, όπως ως τώρα γινόταν, αλλά όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως ηλικίας ή / και φυσικής κατάστασης. Ο σχεδιασμός για όλους, προσαρμοσμένος στις ανάγκες όλων των ανθρώπων δεν προκαλεί αποκλεισμούς, δεν δημιουργεί «ανάπηρα» περιβάλλοντα.

Ο σχεδιασμός για όλους ειδικά για τα κτίρια και τους υπαίθριους χώρους[3]:

- Καταργεί της υψομετρικές διαφορές ή εξομαλύνει της αναπόφευκτες
- Προβλέπει χώρους άνετους και ασφαλείς με υποδομή για την παραμονή και εξυπηρέτηση των ΑμεΑ, της π.χ. ύπαρξη χώρων υγιεινής.
- Επισημαίνει εμπόδια και κινδύνους.
- Απλοποιεί τον εξοπλισμό, κάνοντάς τον προσιτό σε όλους
- Προσθέτει αξία στο δομημένο περιβάλλον.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο σχεδιασμός για όλους, για παράδειγμα σε μία κύρια είσοδο, δεν προβλέπει σκαλοπάτια για της ικανούς και ράμπες για τα ΑμεΑ, αλλά κατασκευάζει ισόπεδη πρόσβαση που εξυπηρετεί τους πάντες, ακόμη προβλέπει μεγάλους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής με τον σχετικό εξοπλισμό και με σωστή χωροθέτηση αυτού, ώστε όλα τα άτομα εύκολα και ασφαλώς να μπορούν να τους χρησιμοποιήσουν.

Ο σχεδιασμός για όλους δημιουργεί περιβάλλοντα και παρέχει υπηρεσίες και προϊόντα που εξυπηρετούν όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα όλων των κατηγοριών και ηλικιών με ή χωρίς αναπηρία.

Απορρίπτει κάθε σχεδιασμό ή λύση που δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί ως έχει από όλους ή που απευθύνεται αποκλειστικά σε άτομα με αναπηρία ή σε οποιαδήποτε άλλη κατηγορία πολιτών και στην ουσία και στις δύο περιπτώσεις δημιουργεί διακρίσεις.

Ο σχεδιασμός για όλους αποφέρει πρακτικό όφελος για όλους της χρήστες και αποδεικνύεται περισσότερο οικονομικός σε βάθος χρόνου από τον παρωχημένο σχεδιασμό που ικανοποιεί μέρος μόνο των δυνητικών χρηστών. Το πιθανό επιπλέον κόστος που συνεπάγεται η δημιουργία προσβάσιμου περιβάλλοντος είναι ελάχιστο αν οι σωστές τεχνικές προδιαγραφές ενσωματωθούν στον αρχικό σχεδιασμό. Το κόστος όμως μπορεί να είναι μεγάλο αν χρειαστεί αργότερα να γίνουν προσβάσιμες οι διάφορες εγκαταστάσεις. Εν τέλει τα περιβάλλοντα, οι υπηρεσίες και τα προϊόντα με παρωχημένο σχεδιασμό εκθέτουν την άγνοια, αλαζονεία και αδιαφορία των δημιουργών τους.

Από το 1985 συστάθηκε και λειτουργεί στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ, πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ) το Γραφείο Μελετών ΑμεΑ για την αντιμετώπιση της έως τότε ανυπαρξίας πολεοδομικής νομοθεσίας και προδιαγραφών σχετικών με την πρόσβαση των ΑμεΑ στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον. Η πρώτη σημαντική παρέμβαση του Γραφείου Μελετών ΑμεΑ του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. έγινε στον νέο Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό (Γ.Ο.Κ.) του 1985, το άρθρο 29 του οποίου επέβαλε την ύπαρξη πρόσβασης σε όλα τα νέα κτίρια, για τα οποία ο Γ.Ο.Κ. προέβλεπε την υποχρεωτική εγκατάσταση ανελκυστήρα, καθώς και στους κοινόχρηστους χώρους αυτών των κτιρίων και των πόλεων. Τον Γ.Ο.Κ. συμπλήρωσε ο Κτιριοδομικός Κανονισμός του 1989, στον οποίον επίσης περιελήφθησαν διατάξεις για την πρόσβαση των ΑμεΑ. Παράλληλα συνέστησε ομάδες εργασίας που συνέταξαν τεύχος οδηγιών σχεδιασμού που ολοκληρώθηκε το 1991 και διανεμήθηκε στις δημόσιες υπηρεσίες και στις υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης ολόκληρης της χώρας, ενώ δημοσιεύθηκαν και τμηματικά στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Στη συνέχεια μια τριμελής ομάδα εργασίας συνέταξε, με βάση τις υπάρχουσες, αναμορφωμένες οδηγίες που εκδόθηκαν το 1998 από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με τίτλο «Σχεδιάζοντας για Όλους» και περιλαμβάνουν τα εξής[3]:

- Γενικές Αρχές - Ανθρωπομετρικά Στοιχεία
- Διαμόρφωση Εξωτερικών Χώρων Κίνησης Πεζών
- Ράμπες Ατόμων και Αμαξιδίων
- Κλίμακες ή Σκάλες

- Μηχανικά Μέσα Κάλυψης Υψομετρικών Διαφορών
- Σήμανση
- Είσοδοι Κτιρίων
- Δημόσιοι Χώροι Υγιεινής
- Κτίρια που χρησιμοποιούνται από το Κοινό
- Κατοικία

Το 2000 τροποποιήθηκε ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός του 1985 και με το άρθρο 28 καθιερώθηκε υποχρέωση ύπαρξης πρόσβασης όχι μόνο στα νέα αλλά και στα υφιστάμενα κτίρια με χρήση κοινού, ενώ με το άρθρο 18 δόθηκε η δυνατότητα εγκατάστασης ανελκυστήρα σε κατοικία ΑμεΑ κατ' εξαίρεση των κειμένων διατάξεων. Στη συνέχεια το άρθρο αυτό συμπληρώθηκε με προδιαγραφές εφαρμογής της πρόσβασης σε υφιστάμενα κτίρια και σε υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, που εγκρίθηκαν με δύο αποφάσεις της Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων το 2002 (η δεύτερη αντικαταστάθηκε με άλλη το 2009).

Επίσης το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών έχουν από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 συστήσει επιτροπές για την πρόσβαση των ΑμεΑ στα δημόσια κτίρια και τις συγκοινωνίες, με αντίστοιχες νομοθετικές ρυθμίσεις. Ακόμη το ΥΠ.ΕΣ. έχει προκαλέσει τη σύσταση γραφείων ή τμημάτων ΑμεΑ σε επίπεδο υπουργείων, περιφερειών, νομαρχιών και δήμων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι χώροι και κτίρια πρέπει να διαθέτουν τις εξής εξυπηρετήσεις[3]:

- Να υπάρχουν θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων ΑμεΑ που θα αποτελούν το 5% των συνολικά διατιθέμενων ή τουλάχιστον μία (σε περιπτώσεις λίγων θέσεων). Θα έχουν τις κατάλληλες διαστάσεις (3.50μx5.00μ.), θα ευρίσκονται κοντά στην είσοδο του κτιρίου που είναι προσβάσιμη από ΑμεΑ και η κίνηση από τη θέση στην είσοδο θα γίνεται χωρίς εμπόδια.
- Να υπάρχει στον περιβάλλοντα χώρο, στις διαδρομές που οδηγούν από τις θέσεις στάθμευσης αυτοκινήτων ΑμεΑ στην είσοδο και στο πεζοδρόμιο, ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών, με ενσωματωμένο τον οδηγό τυφλών.
- Μια τουλάχιστον είσοδος του κτιρίου, μάλιστα η κύρια για τα νέα κτίρια, θα είναι προσβάσιμη. Όλες οι υπόλοιπες θα έχουν χειρολισθήρες, επισήμανση των ακμών των σκαλοπατιών, χρήση αντιολισθητικών δαπέδων κ.λ.π. Η προσφερόμενη εξυπηρέτηση

θα σημαίνεται κατάλληλα ενώ η ύπαρξή της θα αναφέρεται και σε όλες τις άλλες εισόδους.

- Οι πάγκοι της εξυπηρέτησης του κοινού, ολόκληροι ή μέρος αυτών να είναι χαμηλοί για την εξυπηρέτηση χρηστών αμαξιδίων.

- Οι τηλεφωνικές συσκευές και οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους επισκέπτες.

- Σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους του κτιρίου θα υπάρχουν κατάλληλες διαδρομές ελάχιστου πλάτους 1.30 μ. ελεύθερες εμποδίων που θα περιλαμβάνουν και οδηγό όδευσης τυφλών. Μικρές αλλαγές στάθμης θα καλύπτονται εκτός από σκαλοπάτια και από κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%, ελάχιστου πλάτους 1,30μ. που θα διαθέτουν τους απαραίτητους χειρολισθήρες, πλατύσκαλα και αντιολισθητικό δάπεδο. Όταν υπάρχει όροφος (ή όροφοι), οι ανελκυστήρες είναι απαραίτητοι. Ένας τουλάχιστον θα έχει διαστάσεις 1,10μx1,40μ (κατ' ελάχιστο) με πόρτα από την μικρή πλευρά πλάτους 0.85μ. Θα υπάρχει άπλετος φωτισμός, ώστε να διευκολύνονται τα κωφά άτομα και τα άτομα με μειωμένη όραση και ηχητική περιγραφή του ορόφου για τα τυφλά άτομα. Επίσης στις αλλαγές στάθμης, στα κουφώματα, εμπόδια, επίπλωση κ.λ.π. θα υπάρχουν έντονες χρωματικές διαφορές.

- 5% των κοινόχρηστων χώρων υγιεινής ή τουλάχιστον ένας ανά όροφο πρέπει να εξυπηρετεί ΑμεΑ και να διαθέτει κατάλληλες διαστάσεις και εξοπλισμό.

- Ο περιβάλλον χώρος θα είναι προσβάσιμος από όλους.

- Σε κατάλληλα σημεία το κτιρίου και του περιβάλλοντος χώρου θα υπάρχει σήμανση ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι οι χώροι και να γίνεται εύκολα η επιλογή των διαδρομών που μπορεί κάποιος να ακολουθήσει. Η σήμανση θα συνοδεύεται από κείμενα σε γραφή Braille και από ανάγλυφα σχεδιαγράμματα των χώρων του κτιρίου, που θα τοποθετηθούν σε στρατηγικά σημεία του. Παράλληλα οι χώροι θα χρωματισθούν με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχουν χρωματικές αντιθέσεις που θα συμπληρώνουν την σήμανση και είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στα άτομα με μειωμένη όραση. Επίσης θα υπάρχει καθοδήγηση και σήμανση για τις προσφερόμενες εξυπηρετήσεις για τα ΑμεΑ. Στην σήμανση που αναφέρεται σε ΑμεΑ θα χρησιμοποιείται οπωσδήποτε το διεθνές σύμβολο πρόσβασης (Δ.Σ.Π.). Εάν υπάρχει ιδιαίτερη εξυπηρέτηση για άτομα τυφλά ή κωφά θα υπάρχει και η αντίστοιχη ειδική σήμανση.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το Σύνταγμα της Ελλάδας. Κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος στο άρθρο 21 προστέθηκε παράγραφος 6, που αναφέρει ότι «Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας».

Τα δικαιώματα του ευρωπαίου πολίτη - Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Άρθρο 25. «Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν μια αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο».

Άρθρο 26. «Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή».

N. 2430 (Φ.Ε.Κ. 156/A/10.07.96) «Υιοθέτηση παγκοσμίου προγράμματος δράσης και κανόνων ίσων ευκαιριών για άτομα με αναπηρία των Ηνωμένων Εθνών».

Την 13/12/2006 υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΣΔΑΑ) και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, τα οποία τέθηκαν σε ισχύ την 04/05/2008, όπως προνοεί το άρθρο 45 της Σύμβασης και τα οποία επικύρωσε και η Ε.Ε

Στη Σύμβαση στο Άρθρο 9 «Προσβασιμότητα» προβλέπεται[3]:

1. Για να επιτρέψουν στα ΑμεΑ να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν στα ΑμεΑ πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στα μέσα μαζικής μεταφοράς, στην ενημέρωση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Αυτά τα μέτρα τα οποία συμπεριλαμβάνουν την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων και των φραγμών στην προσβασιμότητα, ισχύουν μεταξύ άλλων, για:

α) Κτίρια, δρόμους, μέσα μαζικής μεταφοράς και άλλες εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων σε σχολεία, οικίες, νοσοκομεία και εργασιακό χώρο,

β) Ενημέρωση, επικοινωνίες και άλλες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.

2. Τα Κράτη Μέρη λαμβάνουν επίσης κατάλληλα μέτρα για[3]:

α) Να αναπτύξουν, να δημοσιοποιήσουν και να επιτηρήσουν την εφαρμογή των ελαχίστων προδιαγραφών και κατευθυντηρίων γραμμών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, β) Να διασφαλίσουν ότι ιδιωτικοί φορείς που προσφέρουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές της προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ,

γ) Να παρέχουν εκπαίδευση στους εμπλεκόμενους φορείς για ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ,

δ) Να παρέχουν σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις, οι οποίες είναι ανοικτές στο κοινό, ενδείξεις σε γλώσσα Braille και σε ευανάγνωστες και ευκολονόητες μορφές,

ε) Να παρέχουν μορφές δια ζώσης βοήθειας και μεσαζόντων, συμπεριλαμβανομένων οδηγών, αναγνώστων και επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας, για να διευκολύνουν την προσβασιμότητα σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό,

στ) Να προωθήσουν άλλες κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης στα ΑμεΑ για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση τους στην ενημέρωση, ζ) Να προωθήσουν την πρόσβαση των ΑμεΑ σε νέες τεχνολογίες και συστήματα ενημέρωσης και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου του διαδικτύου (internet), η) Να προωθήσουν το σχεδιασμό, ανάπτυξη, παραγωγή και διανομή των προσβάσιμων τεχνολογιών και συστημάτων ενημέρωσης και επικοινωνιών σε πρώιμο στάδιο, έτσι ώστε αυτές οι τεχνολογίες και τα συστήματα να γίνουν προσβάσιμα με ελάχιστο κόστος.

N. 2831/2000 «Τροποποίηση των διατάξεων του Ν.1577/1985 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" και άλλες πολεοδομικές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. 140/Α/13.06.2000) άρθρο 18 και άρθρο 28 (το άρθρο 28 του Ν. 2831/2000 αντικατέστησε τις παρ. 5α, 5β. του άρθρου 29 του Ν1577/1985).

Το άρθρο 18 επιτρέπει, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, την εγκατάσταση ανελκυστήρα που εξυπηρετεί ΑμεΑ σε υφιστάμενα κτίρια.

Το άρθρο 28 «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες» επιβάλλει, να εξασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση από ΑμεΑ στους χώρους των νέων κτιρίων στους οποίους στεγάζονται υπηρεσίες του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. του ευρύτερου δημόσιου τομέα, κοινωφελείς οργανισμοί,

οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού, εκπαίδευσης, υγείας - πρόνοιας, γραφείων και εμπορίου, καθώς επίσης και στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων των κτιρίων αυτών. Το άρθρο αυτό βελτιώνει και επεκτείνει κατά πολύ τις πρόνοιες που προβλέπονται στον Γ.Ο.Κ. του 1985 για τις προσβάσεις. Το πλάτος της εισόδου στον ανελκυστήρα γίνεται 0.85μ και η κλίση της ράμπας 5%, ενώ επιβάλλεται η κατασκευή χώρων υγιεινής ΑμεΑ σε ποσοστό 5% των χώρων υγιεινής κοινού, στους κοινόχρηστους χώρους των οικισμών και στους χώρους των προαναφερθέντων κτιρίων όπου μάλιστα πρέπει να υπάρχει ένας τουλάχιστον χώρος υγιεινής ανά όροφο. Στα υφιστάμενα κτίρια των προηγούμενων κατηγοριών, εκτός αυτών που στεγάζουν ιδιωτικές δραστηριότητες, είναι υποχρεωτική η κατασκευή υποδομών που θα τα κάνουν προσβάσιμα και από ΑμεΑ. Ακόμη όμως και στα υφιστάμενα κτίρια που δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, επιτρέπεται κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, η εγκατάσταση ή κατασκευή στοιχείων για την διευκόλυνση της πρόσβασης στους κοινόχρηστους χώρους αυτών ΑμεΑ. Τέλος κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών, που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ΑμεΑ με οδεύσεις πεζών, οδεύσεις τυφλών, ράμπες κλίσης 5% και χώρους στάθμευσης αναπηρικών αυτοκινήτων.

Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ αρ. οικ. 52487/16-11-2001 «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε υφιστάμενα κτίρια» (Φ.Ε.Κ. 18/Β72002) και Αντικατάσταση της Απόφασης ΥΠΕΧΩΔΕ αριθ. 52488/16-11-2001 (Φ.Ε.Κ. 18/Β/2002) με την Απόφαση ΥΠΕΚΑ Αριθ. 52907/ 28-12-2009 «Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών» (Φ.Ε.Κ. 2621/Β72009).

Οι δυο αποφάσεις συμπληρώνουν το άρθρο 28 και επιβάλουν προδιαγραφές η μεν πρώτη στη διαμόρφωση των λειτουργικών χώρων των υφιστάμενων κτιρίων που στεγάζουν υπηρεσίες του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., ευρύτερου δημόσιου τομέα, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμίδας, κοινωφελείς οργανισμούς, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών, καθώς και κτίρια με χρήση κοινού, η δε δεύτερη στην κατασκευή κοινόχρηστων χώρων.

Κτιριοδομικός Κανονισμός Υπ. Απόφαση 3046/3068. (Συμπληρώνει τον ΓΟΚ, όσον αφορά τους ανελκυστήρες, τα κλιμακοστάσια και τους κοινόχρηστους χώρους κυκλοφορίας πεζών). Άρθρο 3 §1- Ταξινόμηση των κτιρίων, Άρθρο 4 - Πληθυσμός, Άρθρο 13 - Κλίμακες, Άρθρο 14 - Κεκλιμένα επίπεδα κυκλοφορίας πεζών (ράμπες), Άρθρο 15 - Στηθαία, Άρθρο 16 - Χειρολισθήρες (Κουπαστές), Άρθρο 21 - Προσπέλαση προς εισόδους - εξόδους κτιρίων, Άρθρο 24 – Πεζοδρόμια.

Άρθρο 29 - Ανελκυστήρες Το άρθρο 29 τίθεται ως τροποποιήθηκε με την απόφ. 49977/3068/89 (ΦΕΚ 535 Β/ 30.6.89). Ανελκυστήρες: «Σε κάθε νέο κτίριο όταν το δάπεδο ορόφου ή τμήματος ορόφου έχει διαφορά στάθμης μεγαλύτερη από 9 μέτρα από την οριστική επιφάνεια του περιβάλλοντος εδάφους στη θέση από την οποία γίνεται η προσπέλαση στον υπόψη όροφο, επιβάλλεται η εγκατάσταση ενός τουλάχιστο ανελκυστήρα προσώπων με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 29 του Ν. 1577 /1985», Άρθρο 32 - Γραμματοκιβώτια.

Νέα ΚΥΑ ανελκυστήρων που απαλλάσσει τους υφιστάμενους ανελκυστήρες, που έχουν εγκατασταθεί πριν από το 1999 σε μονοκατοικίες, πολυκατοικίες και σε ξενοδοχεία μέχρι 200 κλίνες, από την υποχρέωση να ανταποκριθούν άμεσα στις προδιαγραφές που προβλέπει η υφιστάμενη Κοινοτική Οδηγία 95/16 για τους νέους ανελκυστήρες(Αριθμ. οικ. Φ.Α/9.2/ΟΙΚ. 28425

«Συμπλήρωση διατάξεων σχετικά με την εγκατάσταση, λειτουργία, συντήρηση και ασφάλεια των ανελκυστήρων»).

Εγκύκλιος αρ. 14 ΥΠΕΧΩΔΕ αρ. πρωτ. ΟΙΚ 3400/27- 03- 91 «Έλεγχος ειδικών κτιρίων για την αυτόνομη διακίνηση ατόμων με ειδικές ανάγκες». Επιβάλλει την υποχρέωση στις περιπτώσεις αναπαλαίωσης, επισκευών, συντήρησης, αναδιαρρύθμισης, αλλαγής χρήσης ή προσθήκης σε υπάρχουσες κατασκευές ή δομικά έργα, όπου χρειάζεται έκδοση ή τροποποίηση οικοδομικής άδειας, να ακολουθούνται όλα τα άρθρα του Γ.Ο.Κ. 1985 και του Κτιριοδομικού Κανονισμού 1989, τα σχετικά με την πρόσβαση και εξυπηρέτηση των ΑμεΑ σε αυτά και κατά συνέπεια και των τροποποιήσεων των ανωτέρω διατάξεων (Ν. 2831/2000).

Υ.Α. 98728/7722/1993 - Προδιαγραφές για την κατασκευή χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που εξυπηρετούν τα κτίρια, άρθρα 5 και 6.

Υ.Α. 40264/4971/2-11-2007 (ΦΕΚ 2201 Β') - Προδιαγραφές κατασκευής και τοποθέτησης ειδικών προεξοχών πεζοδρομίου σε στάσεις λεωφορείων και οριοδεικτών σε διασταυρώσεις (Μετά από πρόταση του ΟΑΣΑ).

Π.Δ. 16/1996 (Φ.Ε.Κ. 10/Α/18.01.96) «Προσαρμογή ελληνικής νομοθεσίας περί ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις τη Οδηγίας 654/89 της Ε.Ο.Κ.», άρθρο 10 παράρτημα Ι, παράγραφος 22 και παράρτημα ΙΙ, παράγραφος 21.

Καθιστά υποχρεωτική την ύπαρξη πρόσβασης και εξυπηρέτησης ΑμεΑ σε όλες τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης και εργασίας του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσονται. Για τις εισόδους, τους διαδρόμους, την διαρρύθμιση των χώρων εργασίας, τους

ανεγκυστήρες και τα κλιμακοστάσια, τους χώρους υγιεινής, τα λουτρά, τις εγκαταστάσεις, τον τεχνικό εξοπλισμό, θα λαμβάνονται υπόψη οι «Οδηγίες Σχεδιασμού» του ΥΠΕΧΩΔΕ, οι οποίες έχουν εφαρμογή όχι μόνο σε κτίρια που κατασκευάζονται μετά την δημοσίευση του Π.Δ., αλλά και σε προϋπάρχοντα του Π.Δ. κτίσματα.

Ν. 3057/2002 «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2725/1999, ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Πολιτισμού και άλλες διατάξεις», άρθρο 82 «Θέματα Ολυμπιακής Προετοιμασίας και άλλες διατάξεις», παρ 5. Αναφέρει ότι τα κτίρια της παραγράφου 5 του άρθρου 28 του Ν. 2831/2000, τα οποία βρίσκονται εντός των ορίων των Ολυμπιακών πόλεων, πρέπει να γίνουν προσβάσιμα το αργότερο μέχρι 31.12.2003 και επιβάλλει πρόστιμο σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η προθεσμία αυτή.

Ν.3304/2005 (Φ.Ε.Κ. 16/Α/27- 01- 2005) « Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ».

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 και 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000. Ο νόμος αυτός επιβάλλει, ίσως για πρώτη φορά, διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε αυτούς που είναι ιδιοκτήτες η διαχειριστές χώρων ή προσφέρουν υπηρεσίες στο κοινό και δεν επιτρέπουν ή δεν έχουν προβλέψει την πρόσβαση στους χώρους ή τις υπηρεσίες και των ΑμεΑ.

Διάφορες Εγκύκλιοι του Υπουργείου Εσωτερικών σχετικά με την πρόσβαση των ΑμεΑ στις δημόσιες υπηρεσίες και κτίρια.

Απόφαση 530992/28.9.87 της Γενικής Γραμματείας ΕΟΤ (ΦΕΚ 557/ Β/87) [3]

«Τεχνικές Προδιαγραφές Τουριστικών Εγκαταστάσεων» στις οποίες αναφέρονται οι πρόνοιες οι σχετικές με την πρόσβαση και εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε ξενοδοχεία και κάμπινγκ.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Νομοθετικές και άλλες πράξεις - Κοινές κατευθυντήριες γραμμές - Κανονισμός (ΕΚ) αριθ.1083/2006 του Συμβουλίου,

της 11ης Ιουλίου 2006. (νέος Γενικός Κανονισμός των Ταμείων της Ε.Ε. για την περίοδο 2007-2013) Άρθρο 16. ...«Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρία αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό επιχειρήσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης».

Υγειονομική Διάταξη Αριθμ. ΥΙγ/Γ.Π/οικ. 94643, ΦΕΚ 1384/Β73-8-2007 (Χώροι Υγιεινής ΑμεΑ)

Άρθρο 1: Συμπληρώσεις και τροποποιήσεις της υπ' αριθμ. Α1β/8577/1983 (Φ.Ε.Κ. 526/24.9.1983/τ.Β') Υγειονομικής Διάταξης.

§4. Στην παράγραφο 3, του άρθρου 25 της αναφερομένης Υ.Δ. προστίθεται εδάφιο ε, ως εξής: « Καθίσταται υποχρεωτική η ύπαρξη αποχωρητηρίων για άτομα με ειδικές ανάγκες καθώς και η πρόβλεψη άλλων διευκολύνσεων για τα άτομα αυτά, οι οποίες περιγράφονται στην ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία και ιδιαίτερα στις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., "Οδηγίες σχεδιασμού - σχεδιάζοντας για όλους" σε όλα τα νέα καταστήματα συνάθροισης κοινού που έχουν εμβαδόν εκατό 100 τ.μ. και πλέον καθώς και η προσαρμογή των ήδη λειτουργούντων.»

§9. Το άρθρο 34 της αναφερομένης Υ.Δ. συμπληρώνεται ως εξής:

«Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η είσοδος σκύλων, οδηγών τυφλών ατόμων, και γενικότερα σκύλων, που συντροφεύουν άτομα με ειδικές ανάγκες, σε αίθουσες πελατών των καταστημάτων τροφίμων ή ποτών εφόσον τα εν λόγω ζώα πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις που διασφαλίζουν την Δημόσια υγεία και την ασφάλεια των θαμώνων και εφόσον υπάρχουν απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία τόσο για το άτομο χρήστη όσο και για το ζώο.».

Κοινή Υπουργική Απόφαση Γ4α 201/1791/20-5-1998 (ΦΕΚ 517/1998 Β) Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεως και Υγείας και Πρόνοιας. «Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας άστεγης αυτόνομης διαβίωσης ατόμων με ειδικές ανάγκες»

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Από την ψήφιση του Ν. 1577/1985 (Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός) στον οποίο για πρώτη φορά έγινε υποχρεωτική η ύπαρξη πρόσβασης των ΑμεΑ σε όλα τα ειδικά κτίρια και στα κτίρια κατοικίας στα οποία ήταν υποχρεωτική η εγκατάσταση ανελκυστήρα και στους κοινόχρηστους χώρους, προοδευτικά θεσπίστηκε μια αξιολογή και ισχυρή νομοθεσία αλλά και προδιαγραφές και οδηγίες σχεδιασμού για την επιβολή

της πρόσβασης και εξυπηρέτησης των ΑμεΑ στο φυσικό περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων πλέον και των κτιρίων των προϋφισταμένων του Ν.1577).

Αν στη χώρα μας ίσχυε η λογική της συμμόρφωσης στην κείμενη νομοθεσία και της ενσωμάτωσης της πρόσβασης των ΑμεΑ σε όλες τις κατασκευές μας ίσως ο απολογισμός σήμερα να ήταν πολύ θετικός - όμως δυστυχώς όλοι γνωρίζουμε ότι πολλές φορές υπάρχει ελλιπής ή αποσπασματική ή ακόμη και επιλεκτική εφαρμογή του νόμου, με αποτέλεσμα να υπάρχει μία άνιση εφαρμογή της πρόσβασης που κυμαίνεται από ανύπαρκτη έως πολύ καλή.

Κατά καιρούς έγιναν σοβαρές προσπάθειες, ιδιαίτερα από την πλευρά του Υπουργείου Εσωτερικών, για την επιβολή της πρόσβασης, ιδιαίτερα στα κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες του Δημόσιου και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και των Ο.Τ.Α., όμως με πολύ μέτρια αποτελέσματα. Επίσης η Κτηματική Υπηρεσία του Υπ. Οικονομικών, θέτει ως προϋπόθεση για την έγκριση ενοικίασης χώρων γραφείων από τις δημόσιες υπηρεσίες, την ύπαρξη πρόσβασης.

Είναι χρήσιμο να εξετάσουμε ορισμένους από τους λόγους που δεν επετεύχθη, σε ένα έστω ανεκτό βαθμό, ικανοποιητική πρόσβαση στα διάφορα κτίρια και χώρους συνάθροισης κοινού:

ΑΙΤΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ [3]

- Άγνοια ή αδιαφορία αυτών που παίρνουν αποφάσεις για τα έργα, για την υποχρέωσή τους να επιβάλουν την ενσωμάτωση σε αυτά της πρόσβασης και εξυπηρέτησης των ΑμεΑ και γενικότερα των εμποδιζομένων ατόμων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα μας αλλά και της υποχρέωσης που έχει η Πολιτεία έναντι όλων των πολιτών και κατοίκων αυτής της χώρας να τους εξασφαλίζει ισότιμη και αξιοπρεπή συμμετοχή στο κοινωνικό γίνεσθαι, για την πραγμάτωση της οποίας είναι απαραίτητη η ύπαρξη πρόσβασης στο φυσικό περιβάλλον αλλά και στην πληροφόρηση.
- Άγνοια ή αδιαφορία των τεχνικών υπηρεσιών αλλά και των μελετητών των τεχνικών έργων, όσον αφορά τη σχετική νομοθεσία, τις προδιαγραφές αλλά και τη γενικότερη σύγχρονη φιλοσοφία, την σχετική με την πρόσβαση.
- Άγνοια των υπηρεσιών, που είναι αρμόδιες για τον έλεγχο των μελετών και των έργων, της νομοθεσίας και των επί μέρους ιδιαιτεροτήτων που καθιστούν ένα έργο ουσιαστικά προσβάσιμο από όλες τις κατηγορίες των εμποδιζομένων ατόμων. Για να

χαρακτηρισθεί ένα κτίριο προσβάσιμο, πρέπει να διασφαλίζει πέρα από την πρόσβαση στην είσοδο την ασφαλή διακίνηση διαμονή και εξυπηρέτηση των ατόμων σε όλους τους χώρους του. Επισημαίνεται εδώ ότι μερικές φορές υπάρχει και από τις πολεοδομίες που κάνουν τον τελικό έλεγχο προκειμένου να εκδώσουν την οικοδομική άδεια, μια μεγαλύτερη ανοχή όταν πρόκειται για μελέτες που υποβάλλονται από υπηρεσίες του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

- Αρκετές περιπτώσεις φορέων, ιδιοκτητών ή διαχειριστών ειδικών κτιρίων όπως των πανεπιστημίων, αεροδρομίων, σιδηροδρομικών σταθμών κ.α., δεν υποχρεούνται στην έκδοση οικοδομικής άδειας για αυτά από την πολεοδομία, αλλά ο έλεγχος της μελέτης και η έκδοση της άδεια γίνεται από δικές τους υπηρεσίες, με αποτέλεσμα την ελαστική εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας.
- Άγνοια των κατασκευαστών και / ή των προμηθευτών σχετικά με την σωστή υλοποίηση των υποδομών και προνοιών που έχουν προβλεφθεί για τα ΑμεΑ στη μελέτη.

Προτάσεις για την καλύτερη ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας

1. Συστηματική ενημέρωση όλων των εμπλεκομένων στο σύστημα λήψεως αποφάσεων - μελέτης - ελέγχου και κατασκευής σχετικά με την κείμενη νομοθεσία, τις προδιαγραφές αλλά και την φιλοσοφία του «σχεδιασμού για όλους» για την ενσωμάτωση της πρόσβασης. Επομένως είναι πολύ σημαντικό να μην γίνεται μία μηχανιστική εφαρμογή της πρόσβασης, αλλά να μελετάται έτσι ώστε να παρέχει ουσιαστική εξυπηρέτηση στο άτομο, με την μικρότερη δυνατή καταβολή σωματικής και νοητικής προσπάθειας. Ουσιαστική συμβολή στην επίτευξη αυτού του στόχου είναι και η συμμετοχή του χρήστη στην όλη διαδικασία.

Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Προσβασιμότητα κοινόχρηστων χώρων και κτιρίων- Το Νομοθετικό Πλαίσιο και η Εφαρμογή του από την Τοπική Αυτοδιοίκηση» 21 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

2. Τυποποίηση και ενσωμάτωση στις προδιαγραφές και τα κτιριολογικά των διαφόρων έργων που συντάσσονται από τις τεχνικές υπηρεσίες και των προδιαγραφών πρόσβασης, σε εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας και των αρχών του σχεδιασμού για όλους.

3. Ενημέρωση των ελεγκτικών αρχών σχετικά με την ύπαρξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας και των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτό αλλά και από την κείμενη νομοθεσία.

4. Σύνταξη δελτίου ελέγχου (check list), το οποίο θα περιλαμβάνει τα σημεία εκείνα του κτιρίου ή των επεμβάσεων, που είναι κρίσιμα για την εφαρμογή της πρόσβασης και της αρχής του Σχεδιασμού για Όλους. Το τεχνικό δελτίο θα συμπληρώνεται από τις ελεγκτικές αρχές στις διάφορες φάσεις του έργου (μελέτης και εκτέλεσης).
5. Δημιουργία δικτυακού τόπου με σχετική νομοθεσία, προδιαγραφές, οδηγίες, εγκυκλίους, έντυπα κλπ.

Μετά τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι είναι πολύ σημαντικό να δημιουργηθεί ένας δημόσιος φορέας, ο οποίος θα διαχέει την πληροφόρηση, θα συμβάλει στην βελτίωση των προδιαγραφών και της νομοθεσίας, θα γνωμοδοτεί σε ειδικές περιπτώσεις και θα ελέγχει για τη μη εφαρμογή. Επίσης πρέπει να υπάρξει διαδικασία χορήγησης σήματος πρόσβασης στα διάφορα κτίρια και χώρους ανάλογα με το επίπεδο και το είδος προσφερόμενων υπηρεσιών.

Στον ΝΟΚ 4067/2012⁴ περί ΑμΕΑ αναφέρονται τα εξής :

Στο άρθρο 2, παράγραφος 71 :

«71. Προσβασιμότητα είναι το χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος, που επιτρέπει σε όλα τα άτομα – χωρίς διακρίσεις φύλου, ηλικίας και λοιπών χαρακτηριστικών, όπως σωματική διάπλαση, δύναμη, αντίληψη, εθνικότητα – να έχουν πρόσβαση σε αυτό, δηλαδή να μπορούν αυτόνομα, με ασφάλεια και με άνεση να προσεγγίσουν και να χρησιμοποιήσουν τις υποδομές, αλλά και τις υπηρεσίες (συμβατικές και ηλεκτρονικές) και τα αγαθά που διατίθενται στο συγκεκριμένο περιβάλλον.»

Το Άρθρο 26, Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων

1. Στους χώρους όλων των νέων κτιρίων εκτός των κτιρίων με χρήση κατοικίας, για τα οποία η άδεια δόμησης εκδίδεται μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη αυτόνομη και ασφαλής προσπέλαση από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα και η εξυπηρέτηση αυτών σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς

χώρους των κτιρίων σύμφωνα με τις Οδηγίες Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Σχεδιάζοντας για Όλους», όπως αυτές τροποποιούνται και ισχύουν κάθε φορά. Στα κτίρια αυτά επιβάλλεται επίσης η πρόβλεψη προσβάσιμων σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων χώρων υγιεινής σε ποσοστό 5% των συνολικών χώρων υγιεινής για χρήση κοινού ή σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον ένας ανά συγκρότημα χώρων υγιεινής, ο οποίος μπορεί να έχει μικτή χρήση (ανδρών/γυναικών). Οι παραπάνω προσβάσιμοι χώροι υγιεινής θα συνυπολογίζονται στον αριθμό χώρων υγιεινής που επιβάλλεται ανά χρήση από άλλες διατάξεις. Εφόσον τα παραπάνω κτίρια διαθέτουν χώρους στάθμευσης τότε ποσοστό 5% αυτών ή τουλάχιστον ένας θα διαμορφώνεται κατάλληλα για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων.

Ειδικά για τα κτίρια με χρήση κατοικίας επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η αυτόνομη και ασφαλής οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς κοινόχρηστους

---

⁴ ΝΟΚ 4067/ΦΕΚ Α 79/9-4-2012

χώρους των κτιρίων κατοικίας, καθώς επίσης και η διασφάλιση συνθηκών εύκολης μετατρεψιμότητας των κατοικιών σε κατοικίες μελλοντικών χρηστών με αναπηρία/εμποδιζόμενων ατόμων, χωρίς να θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου.

2. Η δυνατότητα αυτόνομης και ασφαλούς προσπέλασης όλων των κτιρίων από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα και η εξυπηρέτηση αυτών εξασφαλίζεται με προσβάσιμες οριζόντιες και κατακόρυφες οδεύσεις που αρχίζουν από τη στάθμη του πεζοδρομίου και φτάνουν μέχρι την πόρτα του ανελκυστήρα και τους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους των κτιρίων αυτών και αποτελούνται από στοιχεία κατάλληλων προδιαγραφών, όπως ράμπες, αναβατόρια, ανελκυστήρες, με την πρόβλεψη προστατευμένων προσβάσιμων χώρων αναμονής σε περίπτωση έκτακτων αναγκών σε κάθε όροφο σε αναλογία ένας χώρος με μία θέση αμαξιδίου, όταν ο πληθυσμός του ορόφου είναι μικρότερος από 200 άτομα, ή 1 χώρος με δύο θέσεις αμαξιδίου όταν ο πληθυσμός του ορόφου είναι μεγαλύτερος από 200 άτομα.

3. Οι κοινής χρήσης υπαίθριοι χώροι των οικοπέδων, στα οποία κατασκευάζονται τα κτίρια που αναφέρονται στην παράγραφο 1, επιβάλλεται να διαμορφώνονται κατάλληλα, εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους ώστε να χρησιμοποιούνται και από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα.

4. Στα υφιστάμενα πριν από την ισχύ του παρόντος νόμου κτίρια που στεγάζονται υπηρεσίες του Δημοσίου, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, κοινωφελείς οργανισμοί, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας ή έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού (χώροι συνεδρίων, εκθέσεων, μουσείων, συναυλιών, αθλητικών ή πολιτιστικών συγκεντρώσεων,

ναοί, θέατρα/ κινηματογράφοι, εστιατόρια/ ζαχαροπλαστεία/ καφενεία/ κέντρα διασκέδασης, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, αίθουσες αναμονής επιβατών, τράπεζες/ ανταλλακτήρια κ.λπ.), προσωρινής διαμονής, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, δικαιοσύνης και σωφρονισμού, γραφείων και εμπορίου, βιομηχανίας και βιοτεχνίας, καθώς επίσης και στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων και πρατηρίων καυσίμων επιβάλλεται να γίνουν οι απαραίτητες διαμορφώσεις, ώστε οι λειτουργικοί χώροι τους να είναι προσπελάσιμοι από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα. Οι διαμορφώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή γίνονται σύμφωνα με τις Οδηγίες Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, που αναφέρονται στην παραπάνω παράγραφο 1 και θα πρέπει να ολοκληρωθούν μέχρι το 2020, με την προϋπόθεση ότι δεν θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου, άλλως τα κτίρια θα θεωρούνται αυθαίρετα.

Ειδικά για την περίπτωση των υφιστάμενων κτιρίων που μνημονεύονται στην παρούσα παράγραφο επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η πρόβλεψη ανελκυστήρα με τις ελάχιστες εσωτερικές διαστάσεις θαλάμου που προβλέπει το πρότυπο ΕΛΟΤ-ΕΝ 81-70 «Κανόνες ασφάλειας για την κατασκευή και την εγκατάσταση ανελκυστήρων – Ειδικές εφαρμογές για ανελκυστήρες επιβατών και αγαθών – Μέρος 70: Προσιτότητα σε ανελκυστήρες ατόμων περιλαμβανομένων και ατόμων με ειδικές ανάγκες» για ένα χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου και ενός τουλάχιστον προσβάσιμου σε άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα χώρου υγιεινής με κοινή χρήση ανδρών/γυναικών.

Υφιστάμενα κτίρια με χρήσεις εμπορίου και γραφείων, εκτός των κτιρίων που στεγάζουν γραφεία υπηρεσιών του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου φορέα, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, καθώς επίσης και καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος με ανάπτυγμα τραπεζοκαθισμάτων στον εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο, με μικτό εμβαδόν μικρότερο από 100 τ.μ. μπορούν να εξαιρεθούν μόνο από την υποχρέωση δημιουργίας προσβάσιμων χώρων υγιεινής για το κοινό, εφόσον αυτό προκαλεί δυσανάλογη επιβάρυνση στους ιδιοκτήτες τους.

Ειδικότερα θέματα που αφορούν στην προσαρμογή των παραπάνω κτιρίων μπορούν να ρυθμιστούν με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

5. Από τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εξαιρούνται τα κτίρια που έχουν μοναδική πρόσβαση σε δρόμο με βαθμίδες ή βρίσκονται σε οικόπεδα στα οποία η ελάχιστη διαφορά στάθμης του φυσικού εδάφους στην οικοδομική γραμμή από την επιφάνεια του πεζοδρομίου είναι μεγαλύτερη από 2,50 μ.. Επίσης εξαιρούνται από την υποχρέωση διαμόρφωσης πρόσβασης στους πάνω από το ισόγειο ορόφους ή τους εσωτερικούς εξώστες ή αναβαθμούς τα κτίρια που αναφέρονται στην παράγραφο 1, εφόσον:

α) το εμβαδόν των εσωτερικών εξωστών ή αναβαθμών αποτελεί ποσοστό μέχρι 50% του εμβαδού της κυρίως αίθουσας και όχι περισσότερο των 100 τ.μ. και η χρήση του είναι ίδια με αυτή της κυρίως αίθουσας ή οι εσωτερικοί εξώστες ή αναβαθμοί έχουν βοηθητική χρήση, β) το συνολικό μικτό εμβαδόν των πάνω από το ισόγειο ορόφων είναι μικρότερο των 200 τ.μ. και γ) το μικτό εμβαδόν κάθε ορόφου είναι μικρότερο των 70 τ.μ.. Οι εξαιρέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' και γ' της παραγράφου αυτής δεν ισχύουν, αν η χρήση του κτιρίου είναι η μοναδική στον οικισμό και ταυτόχρονα στους πάνω από το ισόγειο ορόφους υπάρχουν χρήσεις για εξυπηρέτηση κοινού διαφορετικές από αυτές που υπάρχουν στον ισόγειο όροφο.

6. Κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών (όπως ιδίως χώρων που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, όπως των πλατειών/ πεζοδρόμων/ πεζοδρομίων/ νησίδων, χώρων πρασίνου/ άλσεων, στάσεων/αποβαθρών κ.λπ.) εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων με οδεύσεις πεζών/ οδεύσεις τυφλών/ κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) χωρίς αναβαθμούς με κλίση μέχρι 5% / προσβάσιμα μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών, κατάλληλη τοποθέτηση αστικού εξοπλισμού, όπως στεγάστρων, καθιστικών, στύλων φωτισμού, κάδων απορριμμάτων, σήμανσης κ.λπ., καθώς και να διαμορφώνεται ποσοστό 5% των χώρων στάθμευσης ή τουλάχιστον ένας για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων, σύμφωνα με τις Οδηγίες, πρότυπα και κανονισμούς που αναφέρονται στην παραπάνω παράγραφο 1.

Σε πεζοδρόμια και σε πεζοδρόμους και λοιπούς κοινόχρηστους χώρους του μη βασικού δικτύου πεζοδρόμων, εφόσον η μορφολογία του εδάφους δεν επιτρέπει τη δυνατότητα δημιουργίας πλήρως προσβάσιμων χώρων κίνησης για άτομα σε αναπηρικό αμαξίδιο, εξασφαλίζεται πάντοτε η προσβασιμότητα για τις λοιπές κατηγορίες χρηστών.

7. Στην περίπτωση ανάγκης γνωμοδότησης επί ειδικών θεμάτων προσβασιμότητας που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, τα αρμόδια γνωμοδοτικά / ελεγκτικά όργανα, όπως ΥΔΟΜ, Ελεγκτές Δόμησης, Συμβούλια Αρχιτεκτονικής μπορούν να προσφύγουν στην «Επιτροπή Προσβασιμότητας», που συνιστάται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και εδρεύει στο Υπουργείο

Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Η Επιτροπή αυτή θα μπορεί να εισηγηθεί στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και ειδικές ρυθμίσεις που αφορούν στην προσβασιμότητα.

Με την παραπάνω απόφαση καθορίζονται οι φορείς που θα εκπροσωπούνται σε αυτήν, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οπωσδήποτε εκπρόσωποι της Εθνικής Συνομοσπονδίας των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ), οι ιδιότητες των μελών, ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας της και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

8. Οι ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, αφορούν στη σύνταξη, παρουσίαση της μελέτης προσβασιμότητας, όπως αυτή ορίζεται στο ν. 4030/2011 (Α' 249) άρθρο 3 παρ. 2β και άρθρο 9 παρ. 6 και στο προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής κατ' εξουσιοδότηση του

παραπάνω νόμου. Ομοίως κατ' εξουσιοδότηση του παραπάνω νόμου πραγματοποιείται ο έλεγχος των έργων και εργασιών δόμησης που ορίζεται στο άρθρο 4 της υ.α. οικ. 9875/2012 (Β'469).

Στον ανωτέρω νόμο παρατηρούμε την καθαρή επιβολή των διατάξεων περί προσβασιμότητας ΑμεΑ τόσο σε νέα ιδιωτικά όσο και σε νέα δημόσια κτήρια. Η επιβολή σε υφιστάμενα κτήρια με χρήση κατοικία αφήνει περιθώρια αλλά είναι όμως και πρακτικοί λόγοι που οδηγούν σε αυτή την ελαστική συμπεριφορά. Όλοι έχουμε παρατηρήσει τα στενά ασανσέρ που έχουν οι παλαιότερες πολυκατοικίες, ιδίως στο κέντρο τη Αθήνας, όπου δεν χωρούν καλά καλά τρία άτομα όρθια, πόσο μάλλον ένα αναπηρικό αμαξίδιο.

Σε αυτές τις περιπτώσεις η πλήρη ανακαίνιση του κλιμακοστασίου είναι αναγκαία αλλά σπανίως εφαρμόζεται είτε λόγω διαφωνιών μεταξύ των ενοίκων, είτε λόγω του υψηλού κόστους.

Στον Ν.4258/2014⁵ αναφέρονται τα εξής :

Στο Κεφάλαιο Β, άρθρο 15 Πυρασφάλεια–Στατική Επάρκεια–Πρόσβαση Α.Μ.Ε.Α.:

1. Για την εξασφάλιση των απαιτούμενων προδιαγραφών πυρασφάλειας, στατικής επάρκειας και πρόσβασης Α.Μ.Ε.Α., σύμφωνα με τους εθνικούς και διεθνείς κανονισμούς που διέπουν την αδειοδότηση και λειτουργία των Α.Ε.Π. για τη διεξαγωγή αγώνων, επιτρέπονται εργασίες κατά παρέκκλιση των οριζόμενων σε κάθε άλλη πολεοδομική διάταξη σύμφωνα με τις επόμενες παραγράφους.
2. Επιτρέπεται η κατασκευή κλιμάκων κινδύνου και κάθε άλλη απαραίτητη προσθήκη ή διαμόρφωση των Α.Ε.Π. για την εξασφάλιση των απαιτούμενων εξόδων διαφυγής και την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων, κατά παρέκκλιση κάθε ισχύουσας πολεοδομικής διάταξης, σύμφωνα με τις σχετικές μελέτες πυρασφάλειας και προσβασιμότητας Α.Μ.Ε.Α. που καλύπτουν τις προδιαγραφές των εκάστοτε κανονισμών.
3. Σε περιπτώσεις όπου, από την απαιτούμενη μελέτη αποκατάστασης ή/και ενίσχυσης του φέροντος οργανισμού και προκειμένου να εξασφαλιστεί η στατική επάρκεια των Α.Ε.Π., απαιτείται η εκτέλεση σχετικών οικοδομικών εργασιών, επιτρέπεται τα δομικά στοιχεία των Α.Ε.Π. να επεκταθούν και εκτός του νόμιμου περιγράμματος του κτιρίου και όχι πέραν του 1,50 μ..
4. Εκτός του νόμιμου περιγράμματος του κτιρίου (ή των κτιρίων) και καθ' υπέρβαση των ισχυόντων πολεοδομικών διατάξεων, δύναται να υλοποιούνται και άλλες κατασκευές που αναβαθμίζουν τις Α.Ε.Π. ή είναι απαραίτητες για την καλύτερη λειτουργία τους και την ασφάλεια των θεατών, όπως αντηρίδες, στέγαστρα, διαπλατύνσεις εισόδου και πυλώνες φωτισμού.

Οι ανωτέρω διατάξεις είναι αρκετά ευεργετικές υπέρ των ΑμεΑ σε δημόσια κτήρια, ούτως ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα στην εφαρμογή των απαραίτητων διατάξεων περί ΑμεΑ. Έτσι ο μελετητής ενός δημοσίου κτηρίου διαθέτει αρκετά πλεονεκτήματα μέσω των ανωτέρω ευεργετικών διατάξεων για να συμπεριλάβει όσο το δυνατόν καλύτερα τις ιδιαιτερότητες των ΑμεΑ.

---

⁵ Ν.4258/ΦΕΚ 94 Α/14-4-2014

Θέμα: Διευκρινίσεις⁶ για την εφαρμογή του άρθρου 26 του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (Ν. 4067/2012), που αφορά στις ειδικές ρυθμίσεις για την προσβασιμότητα ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων.

Μετά από ερωτήματα ενδιαφερομένων φορέων και προκειμένου να επιτευχθεί η απρόσκοπτη εφαρμογή του Νέου Οικοδομικού Κανονισμού (Ν. 4067/2012), διευκρινίζουμε:

Γενικές Κατευθύνσεις Εφαρμογής Θεσμικού πλαισίου για την Μελέτη Προσβασιμότητας [6]

(α) Κατά την εκπόνηση της μελέτης προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ εμποδιζόμενα άτομα, η οποία και περιλαμβάνεται στην αρχιτεκτονική μελέτη που υποβάλλεται για την άδεια δόμησης (άρθρο 3, παρ.2 του Ν.4030/2011), λαμβάνονται υπόψη κατά προτεραιότητα οι προδιαγραφές του ΝΟΚ, Κτιριοδομικού Κανονισμού, Πυροπροστασίας και της ΥΑοικ. 52487/2002 (ΦΕΚ 18Β7 15.01.2002) « Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε υφιστάμενα κτίρια » όσον αφορά στις διαστάσεις των οριζόντιων και κατακόρυφων προσπελάσεων (πχ. διάδρομοι, σκάλες, ράμπες, ανελκυστήρες, λουτρά, κλπ.) και επικουρικές αυτών, οι οδηγίες σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για Όλους» του ΥΠΕΚΑ.

(β) Κατά τη μελέτη προσβασιμότητας για την διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών (όπως... ιδίως χώρων που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, όπως των πλατειών / πεζοδρομίων / νησίδων, χώρων πρασίνου / αλσών, στάσεων / αποβάθρων κλπ.), λαμβάνονται υπόψη κατά προτεραιότητα οι προδιαγραφές του ΝΟΚ, Κτιριοδομικού Κανονισμού, της Απόφασης 52907/2009 και των διευκρινίσεων αυτών_(Εγκύκλιος 3 με Α.Π οικ.13612/24.3.2011 και Εγκύκλιος 7 με Α.Π 9180/10.6.2010) και επικουρικές αυτών—οι οδηγίες σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για Όλους» του ΥΠΕΚΑ. Ιδιαίτερα επισημαίνεται, ότι η τελευταία παράγραφος της προαναφερόμενης Εγκυκλίου 3 αφορά μόνο σε μικρού εύρους υφιστάμενες οδούς μίας ή δύο το πολύ λωρίδων.

⁶ Εγκύκλιος ΑμεΑ απ 42382/16-7-2013, Σωκράτης Αλεξιάδης.

Η παραπάνω μεθοδολογία σχεδιασμού αποβλέπει στην δημιουργία αλυσίδας πρόσβασης, με προσβάσιμες συγκοινωνίες, πεζοδρόμια ή πεζοδρόμους και θέσεις στάθμευσης αναπηρικών αυτοκινήτων κοντά στις προσβάσιμες εισόδους των κτιρίων ή των εξυπηρετήσεων.

Άρθρο 26[6]

Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων παρ.1.

(α) Στα νέα κτίρια κατοικίας (μονοκατοικίες ισόγειες ή πολυώροφες), που δεν έχουν υποχρέωση εγκατάστασης ανελκυστήρα σύμφωνα με τον Κτιριοδομικό Κανονισμό (άρθρο 29 - Αποφ. 3046/89 ΦΕΚ 59Α789), δηλαδή όταν το δάπεδο ορόφου ή τμήμα ορόφου, έχει διαφορά στάθμης μικρότερη από 9.00μ. από την οριστική επιφάνεια του περιβάλλοντος εδάφους, στη θέση από την οποία γίνεται προσπέλαση στον όροφο, διευκρινίζεται ότι θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για πιθανή μελλοντική εύκολη μετατρεψιμότητα των κατοικιών, σε κατοικίες μελλοντικών χρηστών ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων ώστε να μπορεί να εξασφαλίζεται εφόσον απαιτηθεί αυτόνομη και ασφαλής, οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση, χωρίς να θίγεται ο φέρων οργανισμός των κατοικιών αυτών, με επιπρόσθετα στοιχεία κατάλληλων προδιαγραφών, όπως ράμπες, αναβατόρια, ανελκυστήρες, κλπ. Η πρόβλεψη αυτή θα περιγράφεται στην Τεχνική έκθεση της μελέτης προσβασιμότητας.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να διασφαλίζεται απαρχής η κατάλληλη διαστασιολόγηση και ο σχεδιασμός στοιχείων και χώρων (πλάτος θυρών και διαδρόμων, ύψος ποδιάς παραθύρων, κατωκασιού, κ.λπ.) και να υποβάλλεται η σχετική μελέτη προσβασιμότητας, χωρίς όμως να υπάρχει υποχρέωση διαμόρφωσης προσβάσιμων χώρων υγιεινής και υλοποίησης της προσπέλασης όταν προκύπτουν από τον σχεδιασμό υψομετρικές διαφορές.

(β) Στα νέα κτίρια με χρήση κατοικίας και παραπάνω από μια οριζόντιες ιδιοκτησίες, που δεν έχουν από τον Κτιριοδομικό Κανονισμό (άρθρο 29 - Αποφ. 3046/89 ΦΕΚ 59Α789) υποχρέωση ανελκυστήρα, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η αυτόνομη και ασφαλής, οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων, με στοιχεία κατάλληλων προδιαγραφών, όπως ράμπες, αναβατόρια, ανελκυστήρες, κλπ., σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς κοινόχρηστους χώρους των κτιρίων κατοικίας.

(γ) Γενικότερα, για τα κτίρια της παρ.1 του Άρθρου 26 (εκτός των ισόγειων ή πολυώροφων μονοκατοικιών, όπου δεν υπάρχει σχετική υποχρέωση), υπάρχει υποχρέωση αυτόνομης και ασφαλούς, οριζόντιας και κατακόρυφης προσπέλασης ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων, σε όλους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς κοινόχρηστους χώρους, όπου υπάρχουν υποδομές, υπηρεσίες και αγαθά (πχ. πέργκολες, υπαίθρια καθιστικά, υπαίθριες ψησταριές, πισίνα, κλπ.), που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

(δ) Σε οικοπέδα στα οποία υπάρχει σύσταση κάθετης ιδιοκτησίας, και επί των τμημάτων αυτής ανεγείρονται αυτόνομα κτίρια κατοικιών, η υποχρέωση οριζόντιας και κατακόρυφης προσπέλασης ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων της παρ. 1 του άρθρου 26, νοείται για το κάθε τμήμα ξεχωριστά.

παρ.2

Διευκρινίζεται, ότι ως προστατευμένος, προσβάσιμος χώρος σε περίπτωση εκτάκτων αναγκών, νοείται ο ανοικτός χώρος αναμονής ενός ή δύο αναπηρικών αμαξιδίων (0.80μ. Χ 1.30μ. ανά αμαξίδιο) ανάλογα με το κτίριο, ο οποίος - δεν προσμετράται στον σ.δ - βρίσκεται εντός του πυροδιαμερίσματος του κοινόχρηστου κλιμακοστασίου και δεν παρεμποδίζει την όδευση διαφυγής, όπως αυτή προβλέπεται από τον ισχύοντα κανονισμό πυροπροστασίας. παρ. 3

Στις περιπτώσεις όπου η έκταση του οικοπέδου είναι μεγάλη και το κτίριο τοποθετείται μακριά από το δρόμο ή η κλίση του φυσικού εδάφους μεταξύ του δρόμου και της εισόδου είναι μεγαλύτερη από 10%, υπάρχει η δυνατότητα να εξασφαλίζεται η ασφαλής προσπέλαση ΑμεΑ εμποδιζόμενων ατόμων, από τον κοινόχρηστο ή περιβάλλοντα χώρο του κτιρίου με αυτοκίνητο και στη συνέχεια με τις απαιτούμενες εξυπηρετήσεις (μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών), ως τις εισόδους των κτιρίων.

Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα στον περιβάλλοντα χώρο, από διαμορφωμένο χώρο στάθμευσης ΑμεΑ, έξω από το κτίριο και όχι από τη στάθμη του πεζοδρομίου ή της οδού. παρ.4

(α) Στα υφιστάμενα πριν από την ισχύ του Ν.4067/2012 κτίρια κατοικίας, για τα οποία εκδίδεται οικοδομική άδεια μετά την ισχύ του, δεν επιβάλλεται η μελέτη προσβασιμότητας, δεδομένου ότι στα κτίρια αυτά, δεν επιβάλλεται η υλοποίηση των απαραίτητων διαμορφώσεων ώστε οι λειτουργικοί χώροι τους να είναι προσπελάσιμοι από άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα.

Η υποβολή μελέτης προσβασιμότητας και η υλοποίηση των προβλεπόμενων σε αυτή διαμορφώσεων - εγκαταστάσεων, επιβάλλεται στις περιπτώσεις όπου εκδίδεται οικοδομική άδεια αλλαγής χρήσης, εφόσον η νέα χρήση το απαιτεί.

(β) Στην περίπτωση διατηρητέων κτιρίων και κτιρίων σε παραδοσιακούς οικισμούς, αν από τη χρήση τους απαιτούνται διαμορφώσεις στους λειτουργικούς τους χώρους ώστε αυτοί να είναι προσπελάσιμοι από ΑμεΑ εμποδιζόμενα άτομα, θα πρέπει στην αρχιτεκτονική μελέτη που υποβάλλεται στο Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής να συμπεριλαμβάνεται και η μελέτη προσβασιμότητας, όταν αυτή επιβάλλεται από την χρήση του κτιρίου.

Το Συμβούλιο αρχιτεκτονικής είναι αρμόδιο να γνωμοδοτήσει υπέρ ή κατά των προτεινόμενων παρεμβάσεων που επηρεάζουν ενδεχομένως τα μορφολογικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των κτιρίων αυτών (άρθρο 21, Ν. 4030/2011).

(γ) Το χρονικό όριο ολοκλήρωσης των απαραίτητων διαμορφώσεων προσβασιμότητας μέχρι το 2020, αφορά σε όλες τις περιπτώσεις υφιστάμενων - προ της ισχύος του παρόντος νόμου - κτιρίων της παρούσας παραγράφου.

Για την περίπτωση υφιστάμενων κτιρίων για τα οποία πρόκειται να εκδοθεί οικοδομική άδεια αλλαγής χρήσης, η δέσμευση αυτή ισχύει με την έκδοση της άδειας δόμησης, εφόσον η νέα χρήση το απαιτεί

Η δέσμευση να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες διαμορφώσεις προσβασιμότητας, δεν ισχύει στις περιπτώσεις υφιστάμενων - προ της ισχύος του παρόντος νόμου - κτιρίων - της παρούσας παραγράφου, όπου θίγεται ο φέρων οργανισμός τους, προκειμένου να καταστεί δυνατή η πρόσβαση ΑμεΑ και εμποδιζόμενων ατόμων στους λειτουργικούς χώρους τους.

(δ) Στις περιπτώσεις των υφιστάμενων - πριν την ισχύ του παρόντος νόμου χώρων - για τα οποία εκδίδεται οικοδομική άδεια για χρήση εμπορίου, γραφείων και καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος με ανάπτυγμα τραπεζοκαθισμάτων στον εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο και μικτό εμβαδόν μικρότερο από 100τ.μ. (δεν προσμετρώνται τα τ.μ. που δεν υπολογίζονται στον Σ.Δ.), οι χώροι αυτοί, υποχρεούνται μεν να έχουν διασφαλίσει την οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση, εξαιρούνται δε, από τη δημιουργία προσβάσιμων χώρων υγιεινής για το κοινό, στις περιπτώσεις που προκαλείται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον ιδιοκτήτη και συγκεκριμένα:

Όταν δεν πραγματοποιείται ριζική ανακαίνιση και οι προτεινόμενες επεμβάσεις απαιτούν αναδιαμορφώσεις που θα μειώσουν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10% το ωφέλιμο εμβαδόν του καταστήματος ή στις περιπτώσεις των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, το 10% του χώρου τραπεζοκαθισμάτων, ή

Όταν προκύπτει ανάγκη χωροθέτησης χρήσης WC ΑμεΑ σε άλλον όροφο στον οποίο δεν υπάρχει πρόσβαση προδιαγραφών ΑμεΑ ή ανάγκη χωροθέτησης σε χώρο που εξαιρείται από την υποχρέωση πρόσβασης (παρ. 5. του παρόντος άρθρου) και το εναπομένον μικτό εμβαδόν είναι μικρότερο από 100τμ. ή

Όταν απαιτείται παρέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου. παρ.5

(α) Τα τ.μ. που δεν προσμετρώνται στον Σ.Δ., δεν υπολογίζονται στα μικτά εμβαδά ορόφων, στα σημεία (5β) και(5γ),

(β) Οι προϋποθέσεις των σημείων (5β) και(5γ), θα πρέπει να ισχύουν ταυτόχρονα , προκειμένου να εξαιρεθούν τα κτίρια από την υποχρέωση διαμόρφωσης πρόσβασης στους πάνω από το ισόγειο ορόφους.

(γ) Οι εξαιρέσεις των σημείων (α,β,γ) ισχύουν τόσο για τα νέα κτίρια, όσο και για τα υφιστάμενα πριν από την ισχύ του παρόντος νόμου κτίρια για τα οποία εκδίδεται οικοδομική άδεια μετά την ισχύ του Ν.4067/2012. παρ. 7

Σε περίπτωση ανάγκης γνωμοδότησης επί ειδικών θεμάτων προσβασιμότητας, που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των ειδικών διατάξεων για τα άτομα με αναπηρία ή τα εμποδιζόμενα άτομα, οι ΥΔΟΜ, οι Ελεγκτές δόμησης, τα Συμβούλια Αρχιτεκτονικής, αλλά και πολίτες, θα μπορούν να προσφύγουν στην Επιτροπή Προσβασιμότητας του ΥΠΕΚΑ.

Οι ανωτέρω διευκρινήσεις είναι αρκετά επεξηγηματικές και απαραίτητες για τους ιδιώτες μηχανικούς. Μέσω αυτών γίνεται ξεκάθαρο, τι πρέπει να προσέξουν οι ιδιώτες μηχανικοί μελετητές ούτως ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα στην έγκριση των Αδειών Δόμησης που αιτούνται.

2.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω παρατηρούμε τα δύο εξής πράγματα:

1. Την αναγνωρισιμότητα της ιδιαιτερότητας των Αμεα
2. Την σταδιακή εξέλιξη και δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου

Στην Χώρα μας, όπως και σε κάθε τι άλλωστε, απαιτείται ένα σημαντικό χρονικό διάστημα για την κατανόηση και την διαδικασία εξεύρεσής λύσης ενός προβλήματος. Βέβαια σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται τα άτομα ή οι απαιτούμενες κατασκευές για αυτούς ως «πρόβλημα».

Από ότι παρατηρούμε γίνονται συνεχώς βήματα στον τομέα των κατασκευών που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Τόσο το γενικό οικοδομικό πλαίσιο, όσο και η χρήση της κατασκευής απαιτούν όλο και περισσότερο να λαμβάνονται υπόψη τέτοιες ιδιομορφίες. Όπως θα δείτε παρακάτω σε κατασκευαστικές λεπτομέρειες, γνωρίζουμε ήδη ως μηχανικοί τι πρέπει να πράξουμε για να διευκολύνουμε αυτούς τους ανθρώπους.

Καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται ακολουθεί και η κείμενη νομοθεσία. Είναι φυσιολογικό οι αρχικές διατάξεις «περί προσβασιμότητας ΑμεΑ» να φορούν μόνο δημόσια κτήρια λόγω της χρήσης τους, όμως με το πέρασμα των χρόνων η νομοθεσία συμπληρώθηκε και στα ιδιωτικά έργα. Πάνω σε αυτό το τομέα, σημαντικό ρόλο παίζουν τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών (Συνταγματικά κατοχυρωμένα), οι κινήσεις των διαφόρων ομάδων – συλλόγων ατόμων με ειδικές ανάγκες, που όλα αυτά τα χρόνια αναδεικνύουν και ζητούν λύσεις σε διάφορα προβλήματα.

Βέβαια, ως μηχανικοί δεν μας ενδιαφέρει η προσβασιμότητα των ΑμεΑ μόνο σε κτήρια αλλά γενικά στους δημόσιους χώρους όπως πάρκα, πεζοδρόμια, κ.α.

Πολύ σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη και στην διαμόρφωση των διατάξεων περί ΑμεΑ έπαιξαν οι Ευρωπαϊκές οδηγίες – συστάσεις, που ακολουθούν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες έχοντας αναπτύξει την νομοθεσία που αφορά τα άτομα ειδικές ανάγκες δίνουν τις απαραίτητες κατευθύνσεις προς τα υπόλοιπα κράτη μέλη ούτως ώστε εναρμονιστούν σε ένα ενιαίο πλαίσιο.

Ένα τρανταχτό παράδειγμα επηρεασμού, προς την θετική κατεύθυνση, της Ελληνικής Νομοθεσίας περί ΑμεΑ από Ευρωπαϊκές οδηγίες είναι τα προγράμματα ΕΣΠΑ. Όλα τα προγράμματα χρηματοδότησης επιχειρήσεων, είτε αφορούν την δημιουργία νέων είτε αφορούν τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων, έχουν ως απαραίτητη προϋπόθεση την λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων ώστε να εξασφαλίζεται η

προσβασιμότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Μάλιστα λόγω των νομικών ελλείψεων – κενών που είχε η Ελληνική Νομοθεσία στις περισσότερες περιπτώσεις οι απαιτήσεις προσβασιμότητας των ΑμεΑ που δεν ήταν δυνατόν να καλυφθούν με κατασκευές όπως ράμπες, ανελκυστήρες, κ.α, και ως αντίμετρο απαιτούσαν από τους επενδυτές να στήσουν ιστοσελίδες που να είναι κατάλληλες για άτομα με ειδικές ανάγκες. Αυτό βέβαια δεν καλύπτει πλήρως τα άτομα αυτά και επιπλέον δεν προσφέρει καμία φυσική πρόσβαση στο χώρο της επιχείρησης.

Τα τελευταία τρία χρόνια όπως βλέπουμε στις εξέλιξη της νομοθεσίας (βλέπε παραπάνω), έχουν γίνει μεγάλα και σημαντικά βήματα ώστε να είναι ξεκάθαρο τι πρέπει να λαμβάνει υπόψη του ο μηχανικός καθώς ανεγείρει μια νέα οικοδομή, ανεξαρτήτου χρήσης, δημόσιας ή ιδιωτικής). Ως επιβεβαίωση των ανωτέρω ήρθε και η πρόσφατη τεχνική οδηγία μέσω των προγραμμάτων ΕΣΠΑ που υποχρεώνουν όλους τους υποψήφιους επενδυτές να διαθέτουν εύκολη προσβασιμότητα σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Αυτό έγινε φυσικά μετά την υποχρεωτική προσβασιμότητα των ΑμεΑ στα νέα κτήρια που είναι πια δεδομένο. Η σχετική οδηγία του προγράμματος ΕΣΠΑ, δεν αντικαθιστά πια την έλλειψη φυσικής προσβασιμότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες με άλλους είδους διευκολύνσεις. Η φυσική προσβασιμότητα είναι πλέον υποχρεωτική και υποστηρίζεται και από την υφιστάμενη Ελληνική κείμενη νομοθεσία. Οι επενδυτές που δεν έχουν αυτή την εξασφάλιση δεν επιδοτούνται και δεν υπάρχει κάποιο αντίμετρο αντικατάστασης αυτού.

3.1 Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Γενικές πρόνοιες ασφάλειας

Η πορεία από το σημείο της εισόδου⁷ στο τεμάχιο προς το κτίριο και όποια άλλη κύρια διαδρομή σύμφωνα με την προβλεπόμενη χρήση, πρέπει να είναι ασφαλής και προσπελάσιμη από όλους τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με κινητική και οπτική αναπηρία.

Οι πορείες προσέγγισης του κτιρίου πρέπει να είναι απαλλαγμένες από οποιαδήποτε εμπόδια όπως πινακίδες, στύλους κ.ά.

Απαιτείται σωστός σχεδιασμός των δαπέδων για αποφυγή κινδύνου πτώσης εξαιτίας ολισθήματος λόγω μη ικανοποιητικού βαθμού αντλιοσθηρότητας του δαπέδου ή από σκόνταμμα εξαιτίας κακής αρμολόγησης του δαπέδου.

Εξίσου αναγκαία είναι η αποφυγή αρμών διαμόρφωσης δαπέδου σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργεί κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των ατόμων που χρησιμοποιούν βοηθήματα βάδισης (μπαστούνια, πατερίτσες, περπατήστρες κ.λπ.).

Γενικές τεχνικές προδιαγραφές

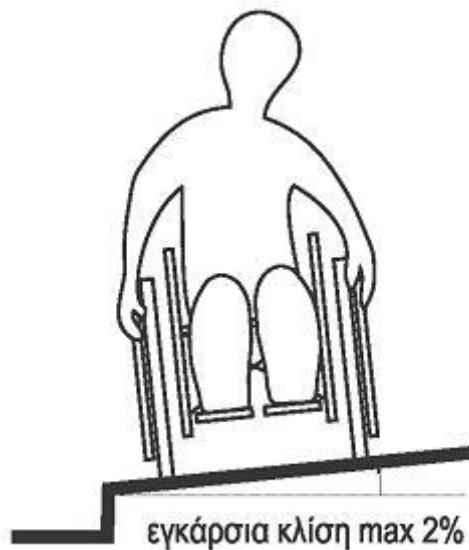
Σε περίπτωση που κατά τη διαδρομή προς την είσοδο ή τον ανελκυστήρα του κτιρίου ή άλλη πρόσβαση προς το κτίριο παρουσιάζονται υψομετρικές διαφορές, θα πρέπει να γίνουν κεκλιμένα επίπεδα βάσει των κατάλληλων προδιαγραφών.

Το δάπεδο του χώρου προς την οικοδομή πρέπει να διαμορφώνεται έτσι ώστε η κλίση των εγκάρσιων προς την πορεία όδευσης τομών να μην είναι μεγαλύτερη του 1:50 (2%).

⁷ <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/06/72.html>

Εικόνα 1. Σήμανση για την ύπαρξη ράμπας [7]

Εικόνα 2. Μέγιστη εγκάρσια κλίση 2% για σκοπούς απορροής ομβρίων [7]

Απαιτήσεις για κτίρια στα οποία παρέχονται υπηρεσίες σε μεγάλο αριθμό ατόμων και που ως εκ τούτου δέχονται συχνά τις επισκέψεις των ατόμων αυτών θα πρέπει να υπάρχει καθοδηγητική σήμανση για την ασφαλή και κατάλληλη διαδρομή προς την είσοδο του κτιρίου και τον ανελκυστήρα από το σημείο εισόδου του τεμαχίου του κτιρίου προς:

- την κύρια είσοδο του κτιρίου,
- το χώρο στάθμευσης του κτιρίου.

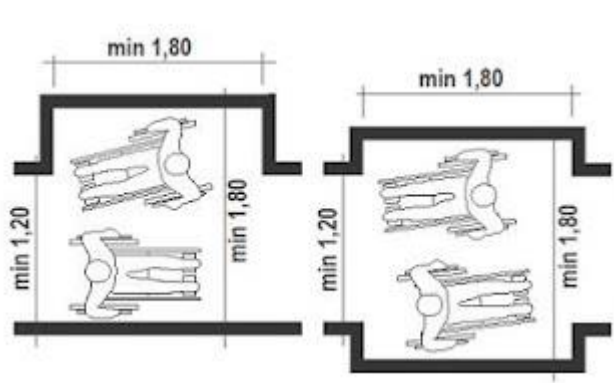

Εικόνα 3. Σήμανση για την ύπαρξη ράμπας [7]

Οι διαδρομές από την είσοδο του τεμαχίου προς την κύρια είσοδο του κτιρίου και τον ανελκυστήρα πρέπει επίσης να σημαίνονται κατάλληλα βάσει των ελάχιστων απαιτήσεων για την καθοδήγηση των ατόμων με οπτική αναπηρία, επισημαίνοντας τόσο τα τυχόν επικίνδυνα σημεία όσο και τα κύρια σημεία της πορείας, έτσι ώστε να υπάρχουν σημεία αναφοράς που να βοηθούν στον προσανατολισμό.

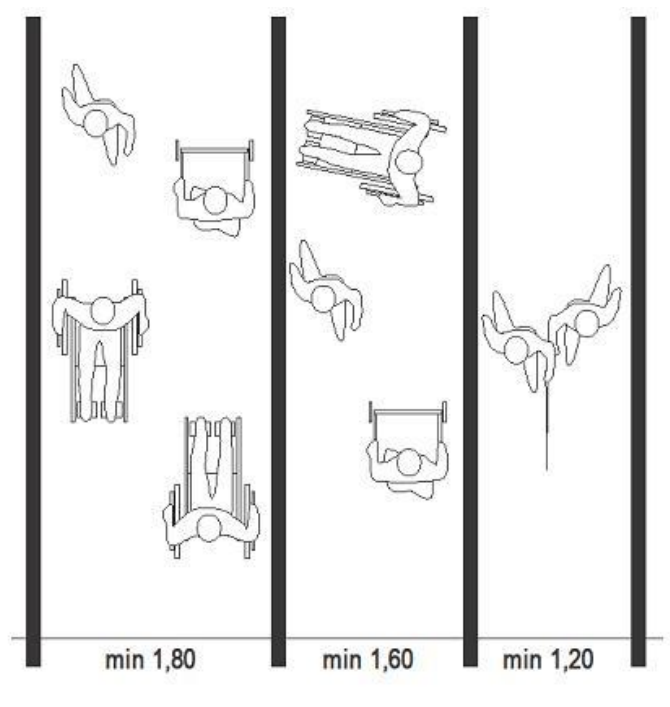
Αν πρόκειται για μεγάλους, ανοικτούς χώρους, η πορεία πρέπει να επισημαίνεται με ανάγλυφο οδηγό όδευσης τυφλών, ο οποίος θα καθοδηγεί με ασφάλεια τα άτομα με οπτική αναπηρία.

Η κατεύθυνση και ο προσανατολισμός πρέπει να αποδίδονται με ευκρίνεια και οι διαδρομές να φωτίζονται με άπλετο φως.

Εικόνα 4. Διαπλάτυνση 1,80X1,80m τοπικά σε διαδρομή πλάτους 1,20m [7]

Εικόνα 5. Ελεύθερο πλάτος διαδρομών απαλλαγμένων από οποιαδήποτε εμπόδια[7]

- 1,80m με συνεχή κίνηση
- 1,60m με συχνή κίνηση
- 1,20m με αραιή κίνηση

Το ελεύθερο πλάτος των διαδρομών ανάλογα με την περίπτωση πρέπει να είναι:

- Όχι μικρότερο των 1,80m για πορείες με συνεχή κίνηση,
- όχι μικρότερο των 1,60m για συχνή κίνηση, δεδομένου ότι θα υπάρχουν κατάλληλα διαμορφωμένα σημεία διαπλάτυνσης 1,80X1,80m ανά 10m ,
- όχι μικρότερο των 1,20m για χώρους με αραιή κίνηση ή δευτερεύουσας σημασίας, και να διαθέτει τοπικά χώρους διαστάσεων 1,80X1,80m για τους ελιγμούς του αμαξιδίου ανά 15 m.

3.2 ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΜΕΑ

Γενικές πρόνοιες ασφάλειας

Οι ειδικοί χώροι στάθμευσης⁸ για τα ΑμεΑ προβλέπονται σε οικιστικά και σε μη οικιστικά κτίρια, σε οργανωμένους υπαίθριους χώρους, σε πολυώροφους χώρους στάθμευσης, για να δίδουν τη δυνατότητα στα ΑμεΑ που είναι δικαιούχοι, κάτοχοι της Ευρωπαϊκής Κάρτας Στάθμευσης, να σταθμεύουν κατ' αποκλειστικότητα.

Ο χώρος στάθμευσης για τα ΑμεΑ πρέπει να διαθέτει τις απαιτούμενες διαστάσεις που θα διευκολύνουν το ΑμεΑ χρήστη αναπηρικού τροχοκαθίσματος ή άλλο επιβάτη ΑμεΑ, να εισέρχεται/εξέρχεται με άνεση του οχήματός του και ως εκ τούτου απαγορεύεται σε μη δικαιούχους να σταθμεύουν ή να οικειοποιούνται τους χώρους αυτούς.

Όλοι οι χώροι στάθμευσης για τα ΑμεΑ θα πρέπει να βρίσκονται πλησίον της κύριας ή άλλης εισόδου του κτιρίου, με εύκολη πρόσβαση στον ανελκυστήρα.

Η πορεία όδευσης προς την είσοδο του κτιρίου ή τον ανελκυστήρα από το χώρο στάθμευσης να συνδέεται κατάλληλα με διαδρομή η οποία θα παρέχει ασφαλή και απρόσκοπτη δίοδο προς το κτίριο ή, στην περίπτωση οργανωμένου υπαίθριου χώρου, προς την κύρια δραστηριότητα που τον χαρακτηρίζει.

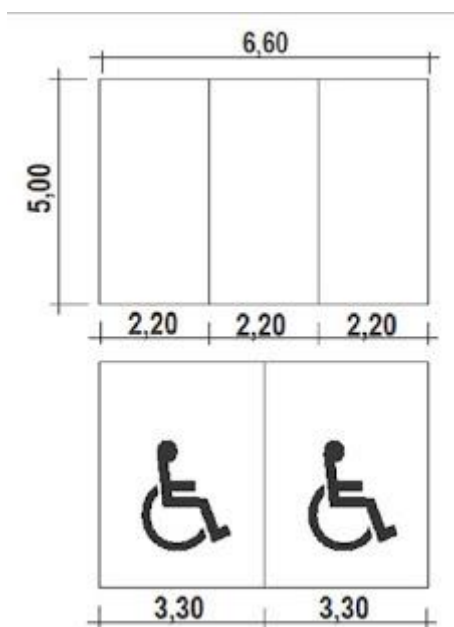
Εικόνα 6. Χώροι στάθμευσης με εύκολη πρόσβαση στον ανελκυστήρα.[8]

Γενικές απαιτήσεις για τις προδιαγραφές των χώρων στάθμευσης ΑμεΑ

Οι χώροι στάθμευσης ΑμεΑ να έχουν καθαρές διαστάσεις:

⁸ <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/06/73.html>

- 3,30X5,00m για συνηθισμένα αυτοκίνητα
- 4,80X6,00m για αυτοκίνητα που μεταφέρουν ΑμεΑ σε τροχοκάθισμα.

Εικόνα 7. Διαστάσεις χώρου στάθμευσης ΑμεΑ.[8]

Οι χώροι στάθμευσης πρέπει να είναι απαλλαγμένοι από εμπόδια και να μην εμποδίζονται από κολόνες ή άλλα στοιχεία της κατασκευής.

Η στάθμη των χώρων αυτών να συνδέεται απαραίτητα με την είσοδο ή/και με παρακείμενο πεζοδρόμιο με κεκλιμένα επίπεδα ελάχιστου πλάτους 1,20m. Το δάπεδο του χώρου στάθμευσης γενικά δεν πρέπει να έχει κλίσεις μεγαλύτερες του 2% (1:50).

Σε υπόγειους χώρους στάθμευσης, τα κατώφλια των θυρών που οδηγούν στον ανελκυστήρα δεν πρέπει να έχουν υψομετρική διαφορά από το δάπεδο μεγαλύτερη του 1-1,5cm και να έχουν στρογγυλεμένη ακμή.

Εικόνα 8. Τα κατώφλια των θυρών που οδηγούν στον ανελκυστήρα. [8]

Τα κατώφλια των θυρών που οδηγούν στον ανελκυστήρα δεν πρέπει να έχουν υψομετρική διαφορά από το δάπεδο μεγαλύτερη του 1,5cm και να έχουν στρογγυλεμένη ακμή .

Συστήνεται όπως οι χώροι και η διαδρομή από και προς αυτούς είναι προστατευμένα από τις καιρικές συνθήκες.

Ποσοστό χώρων στάθμευσης ΑμεΑ και συνοδών παιδιών μικρής ηλικίας σε κτίρια στα οποία παρέχονται υπηρεσίες σε μεγάλο αριθμό ατόμων και που ως εκ τούτου δέχονται συχνά τις επισκέψεις των ατόμων αυτών

Οι χώροι αυτοί πρέπει να σημαίνονται κατάλληλα και να παραμένουν ελεύθεροι για χρήση από ΑμεΑ εργαζόμενους στο κτίριο ή/και από επισκέπτες ΑμεΑ.

Σε μη οικιστικά κτίρια για τα οποία απαιτούνται μέχρι 10 χώροι στάθμευσης, ένας επιπρόσθετος χώρος να προορίζεται για οχήματα ΑμεΑ.

Από 11 μέχρι 100 χώρους στάθμευσης, ποσοστό 5% (ένας χώρος ΑμεΑ ανά 20 θέσεις) προορίζονται για οχήματα ΑμεΑ.

Από 101 μέχρι 500 χώρους στάθμευσης, επιπρόσθετο ποσοστό 2% για ΑμεΑ. Για πέραν των 500 χώρων στάθμευσης, επιπλέον ποσοστό 1% για οχήματα ΑμεΑ. Ανά τέσσερις χώρους στάθμευσης ΑμεΑ, ο ένας να διαμορφώνεται για μεγαλύτερο αυτοκίνητο, μεταφοράς ΑμεΑ σε τροχόκαθισμα (4,80X6,00m).

Αν η είσοδος/έξοδος του χώρου στάθμευσης είναι ελεγχόμενη, πρέπει να υπάρχει στην είσοδο / έξοδο του χώρου στάθμευσης σύστημα κλήσης του Υπεύθυνου Διαχείρισης, το οποίο να έχει τις πιο κάτω πρόνοιες:

- Δυνατότητα προσέγγισης του συστήματος κλήσης από το κάθισμα του οχήματος σε ύψος 0,90 έως 110cm από το δάπεδο,
- Φωτεινή ένδειξη κλίσης/ανταπόκρισης για τα άτομα με ακουστική αναπηρία.

Σε οργανωμένους χώρους στάθμευσης, ιδιωτικούς ή δημόσιους, ποσοστό 5% προορίζεται για τη στάθμευση ΑμεΑ και βρίσκονται κοντά στην είσοδο/έξοδο.

Σε πολυώροφους χώρους στάθμευσης, οι διαρρυθμισμένοι χώροι για ΑμεΑ πρέπει να βρίσκονται κοντά στον ανελκυστήρα και τους χώρους υγιεινής.

Σε χώρους στάθμευσης κτιρίων με εμπορικό ή κοινωνικό χαρακτήρα, όπως είναι υπεραγορές, εμπορικά κέντρα, μεγάλα εστιατόρια ή υπαίθριοι χώροι συνάθροισης κοινού που δέχονται συχνά επισκέψεις ατόμων με παιδιά μικρής ηλικίας, απαιτείται όπως

- Οι θέσεις αυτές πρέπει να βρίσκονται επίσης κοντά στην είσοδο και τον ανελκυστήρα και να έχουν τις ίδιες διαστάσεις με τους χώρους ΑμεΑ. (Σχήμα 7.3ζ)
- Ποσοστό 5% προορίζεται για στάθμευση οχήματος που μεταφέρει παιδιά μικρής ηλικίας και σημαίνεται ανάλογα.
- Για πέραν των 100 χώρων στάθμευσης, επιπρόσθετο ποσοστό 2% προορίζεται για οχήματα συνοδών παιδιών μικρής ηλικίας.

Εικόνα 9. Σήμανση για χώρους στάθμευσης ΑΜΚ για χώρους στάθμευσης πέραν των 50 θέσεων με ποσοστό 5%.[8]

Σήμανση σε χώρους στάθμευσης - Γενικές απαιτήσεις

Οι χώροι στάθμευσης ΑμεΑ φέρουν το Διεθνές Σύμβολο Προσβασιμότητας αποτυπωμένο στο έδαφος και αναρτημένο πάνω από την αντίστοιχη θέση ή στον τοίχο.

Σήμανση σε χώρους στάθμευσης ΑμεΑ σε κτίρια στα οποία παρέχονται υπηρεσίες σε μεγάλο σε αριθμό ατόμων και που ως εκ τούτου δέχονται συχνά τις επισκέψεις των ατόμων αυτών.

Για χώρους στάθμευσης πέραν των 50 θέσεων, οι διαδρομές προς τις θέσεις στάθμευσης των ΑμεΑ θα επισημαίνονται με το Διεθνές Σύμβολο Προσβασιμότητας.

Η καθοδήγηση, επιδαπέδια ή με πινακίδες, πρέπει να ξεκινά από την είσοδο του χώρου στάθμευσης μέχρι τις θέσεις των ΑμεΑ.

Οι διαδρομές αυτές, αλλά και οι θέσεις στάθμευσης των ΑμεΑ, θα φωτίζονται με άπλετο φωτισμό σε όλο το μήκος τους.

Οι αυτόματες μηχανές εισιτηρίων έχουν τα πλήκτρα χειρισμού σε ύψος 0,80 έως 1,10m και επιτρέπουν την προσέγγιση αμαξιδίου.

Χώρος στάθμευσης ΑμεΑ σε δημόσια οδό

Οι χώροι στάθμευσης ΑμεΑ σε οδούς αστικών περιοχών πρέπει να προβλέπονται με την αναλογία 2 ανά 50 χώρους στάθμευσης και να βρίσκονται κοντά σε σημεία με προσέλευση κοινού.

Σε περίπτωση που ο χώρος διαμορφώνεται πλησίον και παράλληλα με το πεζοδρόμιο, θα έχει μήκος 6,60m και πλάτος 3,00m.

Ο χώρος στάθμευσης φέρει επικάλυψη χρώματος μπλε σε όλη την επιφάνειά του και επιδαπέδια σήμανση με το Διεθνές Σύμβολο Προσβασιμότητας. Επίσης απαιτείται κάθετη πινακίδα σήμανσης με το Διεθνές Σύμβολο Προσβασιμότητας.

Προβλέπεται ράμπα στο παρακείμενο πεζοδρόμιο ελάχιστου πλάτους 90cm, για άμεση σύνδεση του χώρου στάθμευσης με αυτό, η οποία φέρει επιδαπέδια σήμανση για τυφλά άτομα.

Όπου υπάρχει άμεση, κάθετη έξοδος προς διάδρομο κυκλοφορίας, να υπάρχει ανάγλυφη προειδοποίηση με φολιδωτές πλάκες τύπου Β.

3.3 ΑΝΟΙΓΜΑΤΑ

Γενικές πρόνοιες

Ο σχεδιασμός των ανοιγμάτων θυρών⁹, πυλών και παράθυρων πρέπει να γίνεται έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος για την ασφάλεια των χρηστών λόγω:

- Πτώσης από διαφορετικό επίπεδο
  - Πρόσκρουσης τους σε υάλινες επιφάνειες
  - Πρόσκρουσης σε θύρες που δεν παρέχουν ορατότητα σύμφωνα με τη προβλεπόμενη χρήση
  - σύνθλιψης τους από μέρη θυρών ή παραθύρων που σύρονται μηχανικά στο πλάι ή προς τα πάνω
  - παγίδευσης τους από αυτόματες ή μηχανικές θύρες ή πύλες:
- λόγω η ικανοποιητικού χρόνου ανοίγματος
- σε περίπτωση διακοπής ρεύματος

Είσοδοι κτιρίων: Οι εξώπορτες, ανεξάρτητα από τον τρόπο λειτουργίας τους, πρέπει να επιτρέπουν την προσπέλαση στα ΑμεΑ σε αναπηρικό αμαξίδιο, είτε προσεγγίζουν την πόρτα από μέσα είτε απ' έξω.

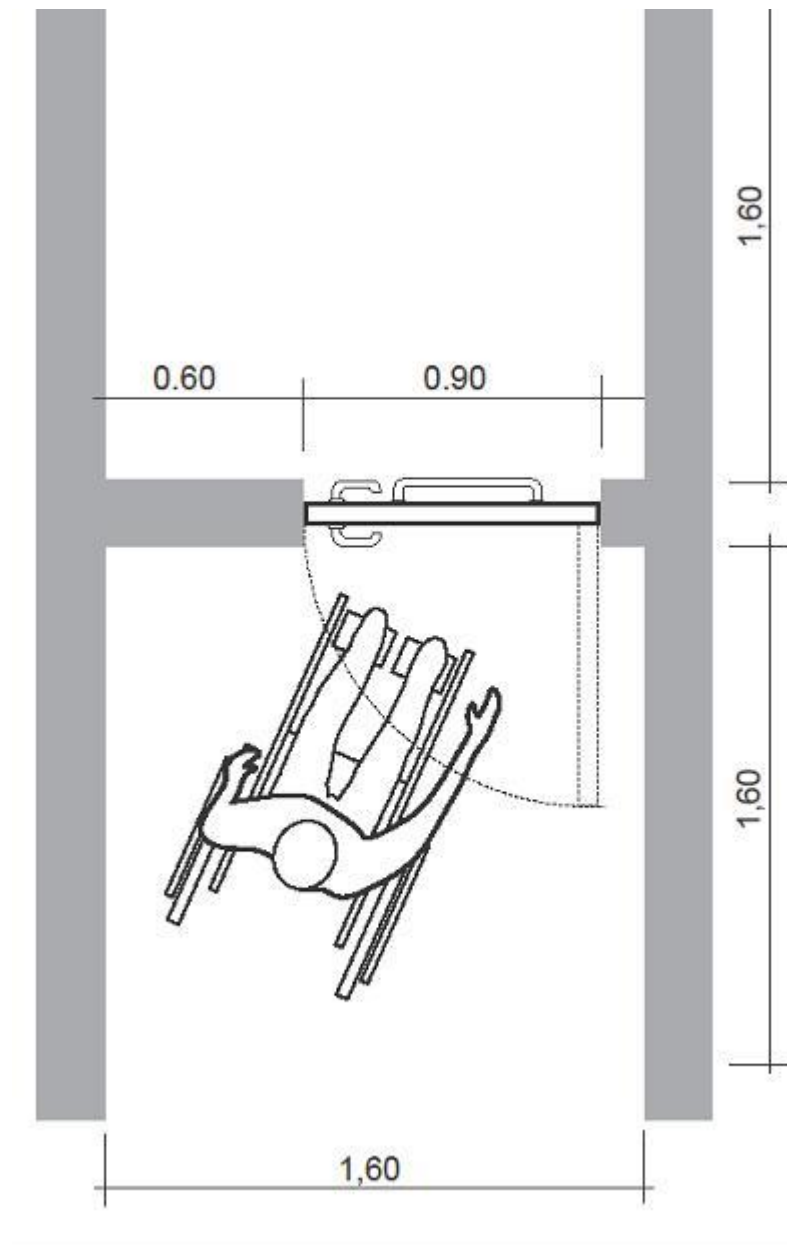
Να είμαι στεγασμένες για να προστατεύονται από τη βροχή και την υγρασία, ώστε το δάπεδο να παραμένει στεγνό και μη ολισθηρό, προκειμένου να διασφαλίζεται η βασική απαίτηση για αποφυγή του κινδύνου ολισθήματος.

Στην κύρια είσοδο κάθε κτιρίου με χρήση από το κοινό, πρέπει να παρέχονται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες σύμφωνα με την προβλεπόμενη χρήση που αφορούν στην ασφαλή χρήση και διακίνηση, καθώς και για την έξοδο σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Οι πληροφορίες θα παρέχονται και σε ανάγλυφη γραφή Μπρέιγ

Μπροστά από τις κύριες εισόδους του κτιρίου, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, να υπάρχει ελεύθερος επίπεδος χώρος ελιγμού αναπηρικού αμαξιδίου 1,50X1,60m.

---

⁹ <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/05/7.html>

Εικόνα 10. Είσοδος κτηρίων.[9]

Οι τάπητες στην είσοδο των κτηρίων πρέπει:

- να βρίσκονται σε καλυμμένο χώρο και να προστατεύονται από τη βροχή για να διατηρούνται στεγνοί, ώστε να απομακρύνεται η πιθανότητα ολίσθησης των χρηστών λόγω αυξημένης υγρασίας του τάπητα
- να τηρούν τις πιο κάτω προδιαγραφές:
  - πάχος όχι μεγαλύτερο των 4mm ή

- να βυθίζονται σε πλαίσιο στο δάπεδο και να είναι συνεπίπεδοι με αυτό, ώστε να μη δημιουργείται η παραμικρή διαφορά ύψους
- να είναι γερά στερεωμένοι
- δεν πρέπει να είναι μαλακοί, για να μην παγιδεύονται οι τροχοί του αναπηρικού τροχοκαθίσματος

Όπου υπάρχουν περιστροφικές θύρες να υπάρχει παραπλεύρως προσβάσιμη ανοιγόμενη θύρα.

Τεχνικές προδιαγραφές θυρών

- να τοποθετείται στη θύρα διαφανές γυαλί ασφαλείας σε ελάχιστο ύψος 80cm έως 1.00m, έτσι που να παρέχεται οπτικό πεδίο σε όλους τους χρήστες:
- σε φύλλο της κεντρικής θύρας του κτιρίου όπου οι παράπλευροι χώροι είναι αδιαφανείς,
- σε φύλλο άλλης κοινόχρηστης θύρας σύμφωνα με την προβλεπόμενη χρήση

Στη μία άκρη της θύρας από την πλευρά της χειρολαβής αφήνεται ανεμπόδιστη απόσταση ελάχιστου πλάτους για την άνετη προσέγγιση αναπηρικού αμαξιδίου:

- 60cm για μη οικιστικά κτίρια
- 30cm για πολυκατοικίες οικιστικών μονάδων

Οι κύριες εισοδοί τόσο του κτιρίου όσο και των διαμερισμάτων και γραφείων να έχουν ελάχιστο ελεύθερο πλάτος 90cm, μετρούμενο μεταξύ των πλαισίων ή των παραστατών . Όπου η θύρα αποτελείται από δύο φύλλα, το ένα πρέπει να έχει ελάχιστο ελεύθερο πλάτος 90cm. Οι θύρες των κοινόχρηστων χώρων πρέπει να έχουν κάσα διαφορετικού χρώματος από τον τοίχο ή το θυρόφυλλο, ώστε να είναι εύκολος ο εντοπισμός της θύρας από άτομο με μειωμένη όραση. Οι θύρες και οι μηχανισμοί τους πρέπει να έχουν τέτοιες προδιαγραφές, ώστε να μην έχουν αιχμηρά ή προεξέχοντα σημεία. Τοποθέτηση μπάρας πίεσης για το άνοιγμα των εξόδων κινδύνου

Κατώφλια [9]

Τα κατώφλια στις εξώπορτες γενικά όλων των θυρών εισόδου των διαμερισμάτων/γραφείων κ.α. να είναι συνεπίπεδα με τα εκατέρωθεν δάπεδα. Μόνο

στην περίπτωση θυρών σε ακάλυπτο χώρο επιτρέπεται κατώφλι μέγιστου ύψους 10mm

- Τα κατώφλια των εισόδων αποτελούν σημείο επικίνδυνο για γλίστρημα ή παραπάτημα. Ο βαθμός τραχύτητας και ο συντελεστής τριβής του υλικού καθορίζουν την αντιολισθητική του ικανότητα, η οποία πρέπει να είναι υψηλών προδιαγραφών (η ιδανική τιμή του δείκτη τραχύτητας είναι Rz 20 Micrones).

Χειρολαβές [9]

Οι χειρολαβές πρέπει να έχουν εργονομικό σχήμα Π ή Γ (όχι σφαιρικού τύπου) και να έχουν χρωματική αντίθεση με τη θύρα, ώστε να διευκολύνονται τα άτομα με μειωμένη όραση. Σε όλες τις κοινόχρηστες θύρες που δε διαθέτουν μηχανισμό αυτόματης επαναφοράς, απαιτείται εξωτερικά επιπλέον οριζόντια χειρολαβή μήκους 40-60cm στο ύψος της χειρολαβής ανοίγματος, για τράβηγμα της θύρας κατά την έξοδο ώστε να διευκολύνονται οι χρήστες αναπηρικού αμαξιδίου.

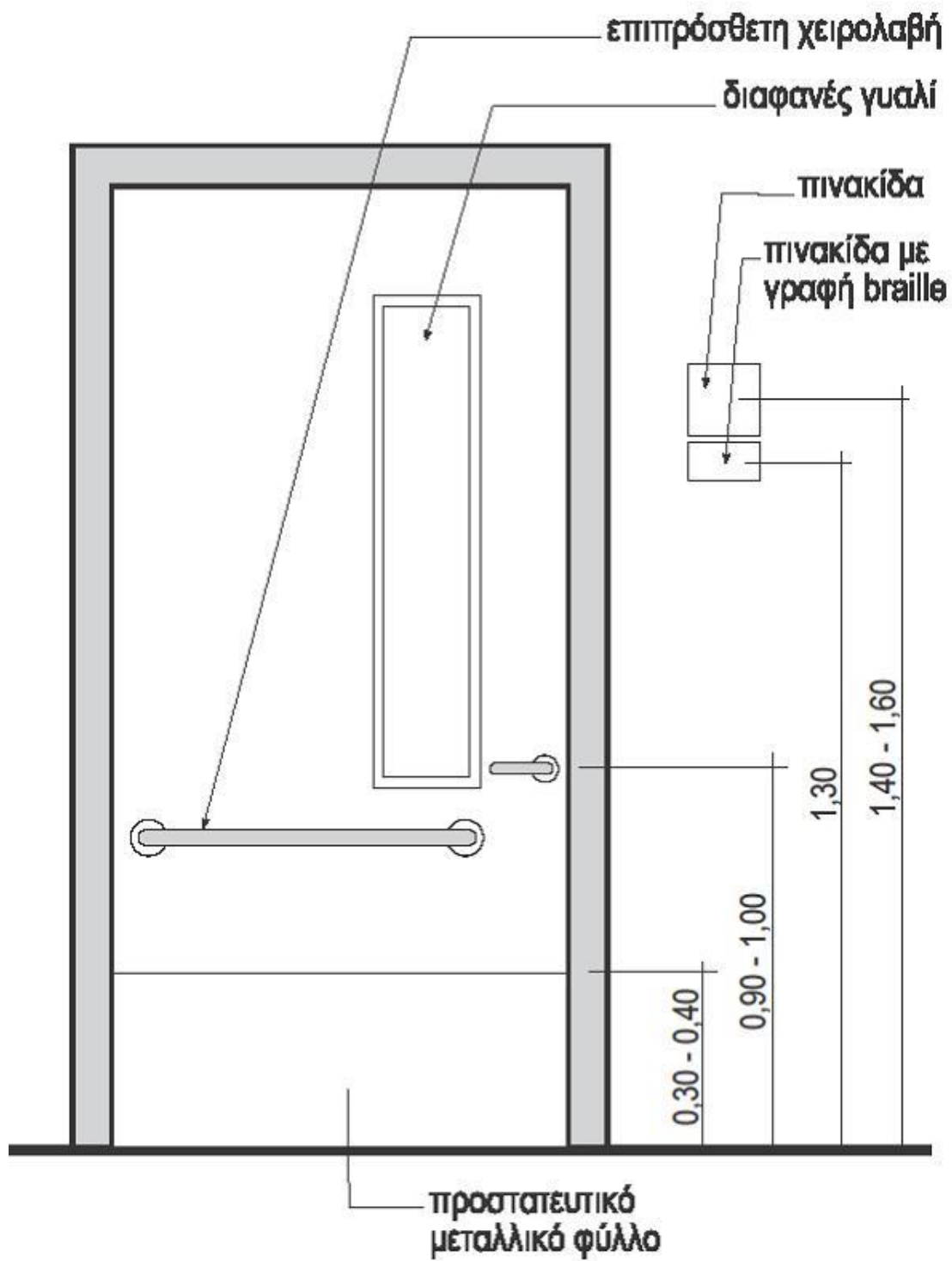
- Στις θύρες που ανοίγουν εξωτερικά π.χ. χώρου υγιεινής, η χειρολαβή τοποθετείται στο εσωτερικό μέρος της θύρας

Μηχανικές θύρες [9]

Όπου υπάρχει μηχανισμός αυτόματης επαναφοράς, η μέγιστη δύναμη αντίστασης ορίζεται στα 20N. Όπου υπάρχουν μηχανικές θύρες με αισθητήρες, πρέπει να ανοίγουν έγκαιρα, ο χρόνος ανοίγματος να επιτρέπει τη διέλευση ατόμων με πρόβλημα κίνησης και να έχουν αυτόματο σύστημα ασφαλείας που να εμποδίζει το φύλλο να κλείνει με κίνδυνο να παγιδεύει τα διερχόμενα άτομα.

Γυάλινες θύρες [9]

Σε θύρες με μεγάλες επιφάνειες γυαλιών πρέπει να επικολλάται αναγνωριστική ταινία πλάτους 15cm σε δύο ύψη, 80cm έως 1,00m και 1,40 έως 1,60m, ώστε να γίνονται αντιληπτές από άτομα με μειωμένη όραση. Οι υαλοπίνακες πρέπει να έχουν χαμηλό συντελεστή αντανάκλασης για προστασία από ενοχλητικές αντανάκλασεις που δυσκολεύουν τα άτομα με μειωμένη όραση.

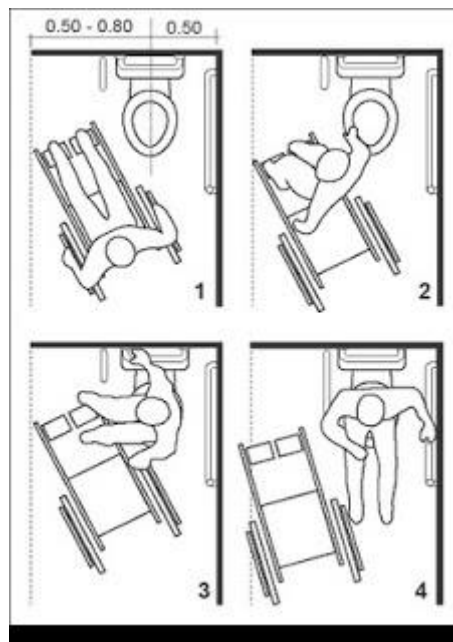

Εικόνα 11. Σκαρίφημα πόρτας. [9]

3.4 ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Οι χώροι υγιεινής¹⁰ για τα άτομα με αναπηρία πρέπει να :

- Είναι ανεξάρτητοι χωρίς διάκριση φύλου, για να εξυπηρετούν άτομα με αναπηρία που πιθανόν να χρειάζονται βοήθεια από συνοδό αντίθετου φύλου.
- Εντάσσονται στους αντίστοιχους χώρους ανδρών και γυναικών. (Η λύση αυτή γίνεται εφόσον υπάρχει ήδη ανεξάρτητος χώρος υγιεινής).
- Όπου υπάρχουν δημόσια ουρητήρια ανδρών, να υπάρχει ένα για άτομο με μειωμένη κινητικότητα χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου, σε ύψος 0,45μ από το δάπεδο.

Εικόνα 12. Ουρητήριας χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου. [10]

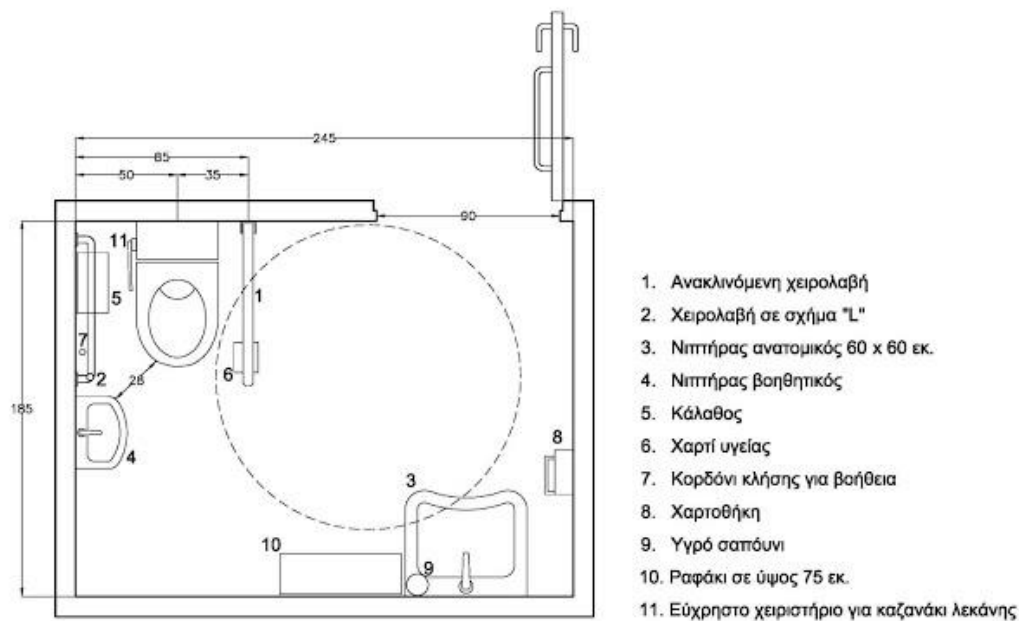
Θύρα εισόδου

Η θύρα εισόδου του χώρου υγιεινής πρέπει να έχει καθαρό πλάτος 0,90μ μεταξύ των παραστατών. Η θύρα πρέπει να ανοίγει εξωτερικά σε προθάλαμο/εσοχή ελάχιστων διαστάσεων 1,50X1,50μ., χωρίς να εμποδίζει την κυκλοφορία σε παρακείμενο διάδρομο και αν υπάρχει μηχανισμός αυτόματης επαναφοράς, αυτός να έχει αντίσταση 15 έως 20 N). Η θύρα πρέπει να διαθέτει εσωτερικά, σε ύψος 0,70μ

¹⁰ <http://neaprosvasinomothesis.blogspot.gr/2010/05/712.html>

από το δάπεδο, οριζόντια χειρολαβή μήκους 0,60μ, καθώς και μεταλλικό έλασμα σε ύψος μέχρι 0,25μ, για προστασία της θύρας από τα υποπόδια των αμαξιδίων. Πρέπει να υπάρχει ειδική κλειδαριά με ένδειξη κατάληψης του χώρου που να έχει τη δυνατότητα να ανοιχθεί εξωτερικά από υπεύθυνο στην περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Απαιτείται κουδούνι κλήσης κοντά στη λεκάνη για έκτακτες περιπτώσεις παροχής βοήθειας, το οποίο να διαθέτει κορδόνι μήκους μέχρι και 0,20μ από το δάπεδο, με φωτεινή ένδειξη πάνω από την εξωτερική όψη της θύρας του χώρου. Επίσης πρέπει να διαθέτουν σύνδεση με το σύστημα συναγερμού του κτιρίου η οποία, εκτός από ηχητικό σήμα, πρέπει να διαθέτει παράλληλα και οπτική προειδοποίηση για τα άτομα με προβλήματα ακοής. Οι διακόπτες φωτισμού πρέπει να έχουν πλακέτα με μεγάλη επιφάνεια, και να τοποθετούνται σε ύψος 0,90 - 1,10μ από την τελική επιφάνεια του δαπέδου. Πρέπει να υπάρχει διάχυτος φωτισμός 100 έως 200 Lux. Ο καθρέφτης του χώρου υγιεινής πρέπει να τοποθετείται με την κάτω ακμή στα 0,60μ έως 1,00μ από το δάπεδο, είτε πάνω από το νιπτήρα είτε εφαρμοσμένος σε τοίχο. Οι χώροι υγιεινής διαχωρίζονται σε κατηγορίες που διαμορφώνονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ακολουθούν, ώστε να είναι προσβάσιμοι στα άτομα με αναπηρία που διακινούνται με αναπηρικό αμαξίδιο.

Χώρος υγιεινής τύπου Α

Εικόνα 13. Χώρος υγιεινής τύπου Α. [10]

Ο χώρος υγιεινής τύπου Α έχει ελάχιστο εμβαδό 4,5τμ. και διαθέτει ανατομικό νιπτήρα διαστάσεων 0,60Χ0,60μ ενώ το ελάχιστο μήκος που μπορεί να έχει η μια διάσταση είναι 1,80μ.(τελειωμένη επιφάνεια). Η λεκάνη της τουαλέτας πρέπει να τοποθετείται σε ύψος 0,40 - 0,48μ από το δάπεδο. Ο άξονας της λεκάνης πρέπει να είναι τοποθετημένος σε απόσταση 0,45 - 0,50μ από τον πλαϊνό τοίχο. Το μπροστινό μέρος της λεκάνης πρέπει να απέχει 0,65 - 0,80μ από τον κάθετο προς αυτή τοίχο και στην ελεύθερη πλευρά της λεκάνης να υπάρχει ελεύθερος χώρος ελάχιστου πλάτους 0,85μ για την πλευρική προσέγγιση αμαξιδίου . Η λεκάνη πρέπει να εξοπλίζεται με καζανάκι χαμηλής πίεσης. Ο μηχανισμός του πρέπει να ενεργοποιείται με εύχρηστο χειριστήριο και να τοποθετείται σε σημείο προσιτό στον χρήστη. Σε περίπτωση που το καζανάκι είναι εντοιχισμένο πρέπει να υπάρχει ακούμπημα πλάτης ύψους μεγέθους 0,10 - 0,15μ σε απόσταση 0,15 - 0,20μ από το κάθισμα της τουαλέτας. Το χαρτί υγείας να βρίσκεται σε σημείο προσιτό σε άτομο καθημένο στη λεκάνη και σε ύψος 0,60 - 0,70μ από το δάπεδο. Ο κάλαθος περιορισμένου βάθους στερεώνεται στον τοίχο κάτω από τη χειρολαβή τοίχου με εύκολο άνοιγμα με το χέρι.

Χειρολαβές

Οι χειρολαβές πρέπει να έχουν διάμετρο 0,035 - 0,040μ και εξέχουν 0,04 – 0,05μ από τον τοίχο. Επίσης πρέπει να έχουν αντιολισθητική επιφάνεια και είναι καλά στερεωμένες ώστε να αντέχουν βάρος 100 kg. Στον πλαϊνό προς τη λεκάνη τοίχο, σε ύψος μεταξύ 0,75 - 0,80μ (0,25 -0,35μ ψηλότερα από τη λεκάνη), πρέπει να υπάρχει οριζόντια χειρολαβή (2) μήκους 0,95 - 1,05μ η οποία να απέχει 0,30μ από τον πίσω τοίχο και να εξέχει 0,20 - 0,40μ από το πρόσθιο μέρος της λεκάνης και κάθετη χειρολαβή μήκους 0,65 - 0,70μ, τοποθετημένη ώστε να σχηματίζει σχήμα L με την προηγούμενη.

Η χειρολαβή στην ελεύθερη πλευρά της λεκάνης (1) πρέπει:

- να βρίσκεται σε απόσταση 0,30 - 0,35μ από τον άξονα της λεκάνης και
- σε ύψος 0,65 – 0,75μ από το δάπεδο να είναι ανεκκυσμένη με δυνατότητα ακινητοποίησης στην κατακόρυφη θέση.
- να στερεώνεται καλά ώστε να είναι σταθερή και να αντέχει δυνάμεις προς όλες τις κατευθύνσεις (κάθετα, πλάγια και οριζόντια) τουλάχιστον 1000N (βάρος 100 kg τουλάχιστον) κατά κατεύθυνση, και
- το μήκος της να είναι μεγαλύτερο κατά 0,10 - 0,25μ από το μήκος της λεκάνης

- προαιρετικά, στον τοίχο πίσω από τη λεκάνη, σε ύψος 0,80 - 0,85μ από το δάπεδο, τοποθετείται οριζόντια χειρολαβή μήκους 0,60 - 0,90μ.

Εικόνα 14. Προοπτικό της γωνίας της λεκάνης. [10]

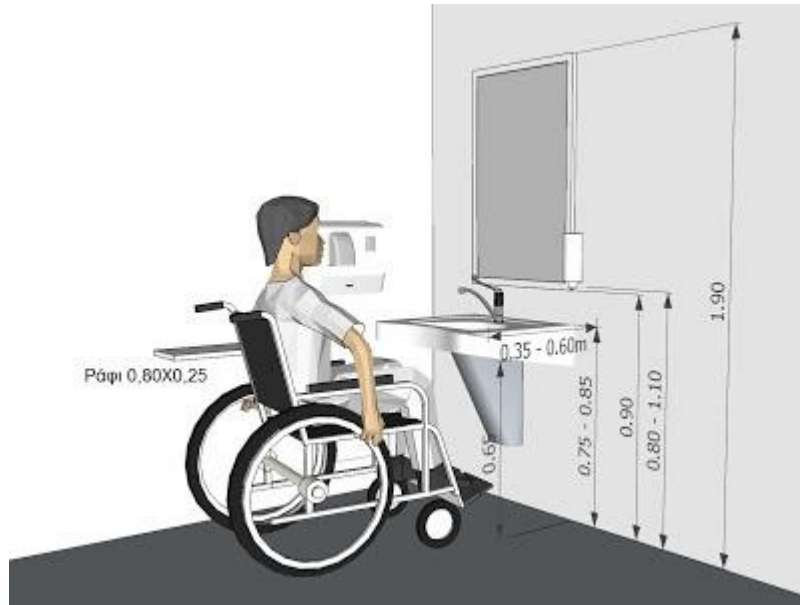
Στο προοπτικό της γωνίας της λεκάνης του Χώρου Α διακρίνεται :

1. η ανακλινόμενη χειρολαβή σε ύψος 0,65 – 0,70μ από το πάτωμα και σε απόσταση 0,30 από τον άξονα της λεκάνης
2. χειρολαβή 2 σε σχήμα “L”
7. Κορδόνι κλήσης για βοήθεια είναι η προαιρετική χειρολαβή στον τοίχο πίσω από τη λεκάνη.

Νιπτήρας χώρου υγιεινής τύπου Α

Πρέπει να υπάρχει ανατομικός νιπτήρας, με ελάχιστες διαστάσεις 0,60Χ0,60μ, με τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

- Το πάνω μέρος του νιπτήρα τοποθετείται σε ύψος 0,78 - 0,85μ από το δάπεδο
- Το κάτω μέρος απέχει τουλάχιστον 0,70μ από το πάτωμα και η αποχέτευση να μην εμποδίζει τα γόνατα του χρήστη.
- Η στήριξη είναι τέτοια ώστε να αντέχει σε βάρος τουλάχιστον 100kg.
- τοποθετείται βρύση ρυθμιζόμενης ανάμειξης ζεστού-κρύου με μακρύ ράμφος και χειριστήριο ή αυτόματης ανάμειξης με φωτοκύτταρο

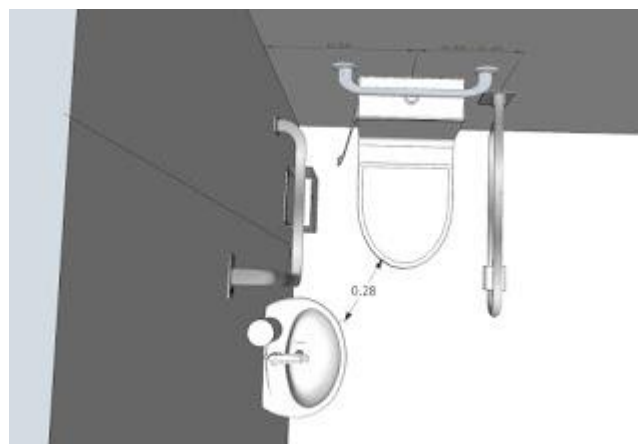

Εικόνα 15. Νιπτήρας χώρου υγιεινής τύπου Α. [10]

Σε περίπτωση που η τοποθέτηση του νιπτήρα δεν επιτρέπει τη χρήση του από άτομο καθήμενο στη λεκάνη, τότε απαιτείται για την υγιεινή του χρήστη επιπρόσθετος μικρός νιπτήρας διαστάσεων 0,30Χ0,40μ πλησίον και κάθετα προς τη λεκάνη, του οποίου η γωνία να απέχει 0,26 - 0,28μ από την απέναντι άκρη της λεκάνης και με στήριξη που να αντέχει σε βάρος τουλάχιστον 100kg.

Οι κρεμάστρες τοποθετούνται οπωσδήποτε σε δύο ύψη, 1,20μ και 1.60μ από την τελική επιφάνεια του δαπέδου.

Θα πρέπει να τοποθετείται ράφι σε ύψος 0,70μ για εναπόθεση προσωπικών αντικειμένων (χαρτοφύλακας, τσάντα κ.ά.).

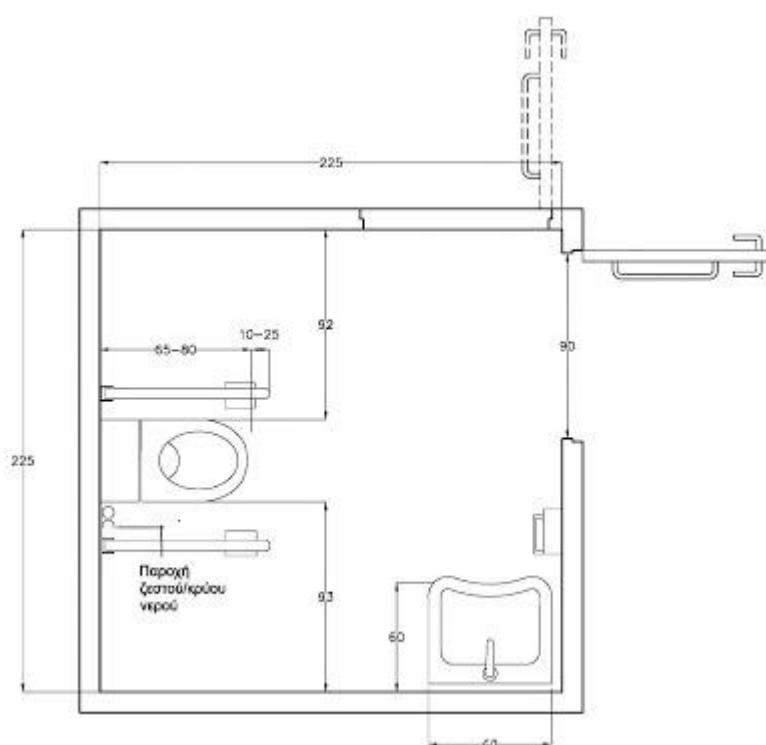
Εικόνα 16. Κάτοψη. [10]

Χώρος υγιεινής τύπου Α με δύο ανακλινόμενες χειρολαβές εκατέρωθεν

Ο χώρος υγιεινής Α μπορεί επίσης να διαμορφωθεί με τη λεκάνη να τοποθετείται στο κέντρο με δύο ανακλινόμενες χειρολαβές εκατέρωθεν και νιπτήρα ανατομικό (60Χ60). Ως εκ τούτου πρέπει να υπάρχει στον τοίχο πίσω δεξιά από τη λεκάνη, παροχή κρύου – ζεστού με εύχρηστο χειριστήριο, για την υγιεινή του χρήστη.

Χώρος υγιεινής με τη λεκάνη στο κέντρο και δύο ανακλινόμενες χειρολαβές εκατέρωθεν, διάταξη που δίνει τη δυνατότητα χρήσης από άτομα που έχουν πρόβλημα κίνησης στην μία πλευρά

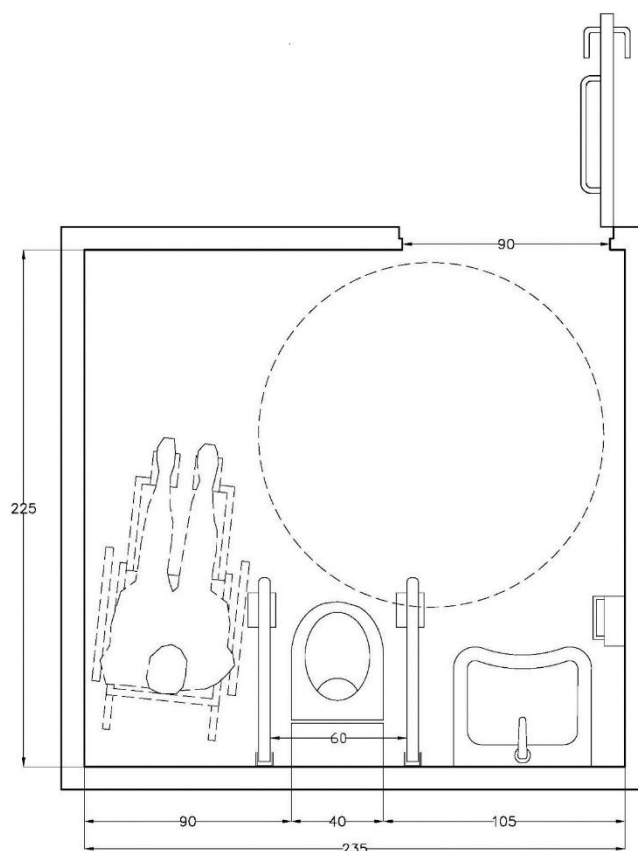

Εικόνα 17. Χώρος υγιεινής τύπου Α με δύο ανακλινόμενες χειρολαβές εκατέρωθεν. [10]

Χώρος υγιεινής τύπου Α με τον ανατομικό νιπτήρα πλησίον της λεκάνης

Κυρίως σε υφιστάμενους χώρους υγιεινής Α, όπου ο άξονας της λεκάνης βρίσκεται πέραν των 0,60μ από τον πλαϊνό τοίχο, τότε απαιτείται η τοποθέτηση δύο ανακλινόμενων χειρολαβών σε απόσταση 300χιλ. από τον άξονα της λεκάνης.

Η διάταξη του χώρου υγιεινής τύπου Α μπορεί επίσης να λειτουργήσει με τον ανατομικό νιπτήρα να βρίσκεται δίπλα από τη λεκάνη και σε απόσταση χρήσης από άτομο καθήμενο στη λεκάνη.

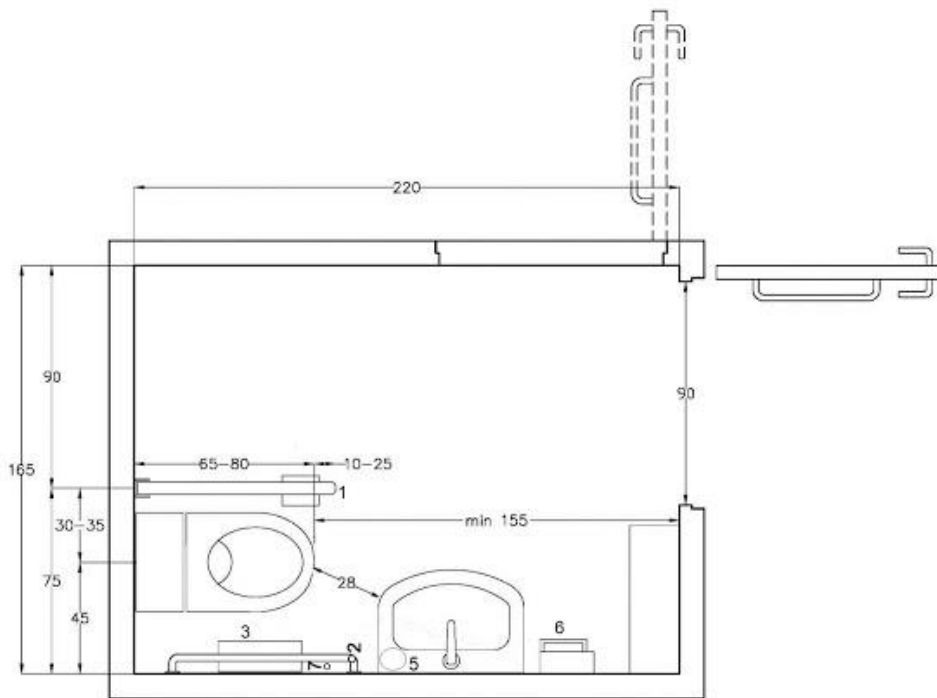
Εικόνα 18. Χώρος υγιεινής τύπου Α με ανατομικό νιπτήρα δίπλα από τη λεκάνη.[10]

Χώρος υγιεινής τύπου Β

Ο χώρος υγιεινής τύπου Β έχει ελάχιστο εμβαδό 3,8τμ με ελάχιστη διάσταση 1,60μ και η διάταξη να είναι τέτοια ώστε να εξασφαλίζεται ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1,50μ για την περιστροφή αμαξιδίου.

Ο εξοπλισμός του χώρο υγιεινής τύπου Β παραμένει ίδιος με αυτόν του τύπου Α και είναι τοποθετημένος με τρόπο τέτοιο που να επιτρέπει την πλάγια και μετωπική προσέγγιση στη λεκάνη.

Ο νιπτήρας του χώρου υγιεινής τύπου Β είναι ρηχός με μέγιστη διάσταση από το τοίχο 0,45μ και τοποθετείται στον κάθετο προς τη λεκάνη τοίχο, σε απόσταση τέτοια ώστε να επιτρέπει χρήση του από καθήμενο στη λεκάνη άτομο. (Σχήμα 3.214)

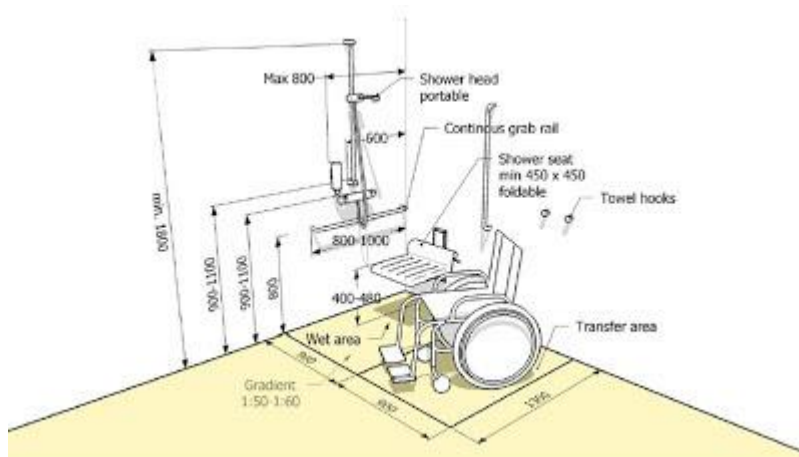
Εικόνα 19. Χώρος υγιεινής τύπου Β. [10]

Εικόνα 20. Προοπτικό χώρου υγιεινής Τύπου Β. [10]

Χώρος υγιεινής δωματίου σε Νοσοκομεία/κλινικές

Ο περιορισμένος αυτός χώρος προϋποθέτει την δυνατότητα απρόσκοπτης, απ' ευθείας προσέγγισης της λεκάνης wc από ειδικό τροχοκάθισμα wc/ντους, το οποίο εφαρμόζει πάνω από αυτή.

Εικόνα 21. Προοπτικό χώρου. [10]

Αποδυτήρια-ντους

Ο χώρος για αυτόνομο ντους πρέπει να είναι 1,30X1,80μ, με κλίση 1,5-2% για την αποχέτευση και με θύρα ανοιγόμενη εξωτερικά. Ο χώρος για τη διαμόρφωση αποδυτηρίου πρέπει να είναι 1.30X1,80μ και με θύρα ανοιγόμενη εξωτερικά. Ο χώρος που πρέπει να υπάρχει για τη διαμόρφωση λεκάνης ντους ενταγμένης σε χώρο υγιεινής είναι 1,20X1,20μ, με κλίση μέχρι 1,5% για την επιδαπέδια αποχέτευση. Ο χώρος ντους πρέπει να διαθέτει

- ανακλινόμενο κάθισμα διαστάσεων 0,45X0,45μ σε ύψος 0,40 - 0,48μ.
- κάθετη χειρολαβή μήκους 0,90μ..
- οριζόντια χειρολαβή μήκους 0,80 – 0, 90μ κάτω από το χειριστήριο.
- χειριστήριο εύκολο στη χρήση σε ύψος 0,90 - 1,00μ και σε ελάχιστη απόσταση 0,60μ από τον τοίχο.

Ο χώρος για αυτόνομο ντους 1,30X1,80m και , με κλίση 1-1,5% για την αποχέτευση και θύρα ανοιγόμενη εξωτερικά. Ο χώρος για τη διαμόρφωση αποδυτηρίου είναι 1.30X1,80m. Ο χώρος που απαιτείται για την διαμόρφωση ντους ενταγμένου σε χώρο υγιεινής είναι 1,20X1,20m, με κλίση 1-1,5% για την επιδαπέδια αποχέτευση.

Ο χώρος ντους να διαθέτει:

- ανακλινόμενο κάθισμα διαστάσεων 45X45σε ύψος 40 έως 48cm,
- ανακλινόμενη χειρολαβή μήκους 50-60cm, σε απόσταση 40cm από τον άξονα του καθίσματος.
- οριζόντια χειρολαβή μήκους 80cm Και κάθετη μήκους 60cm στον κάθετο τοίχο.
- χειριστήριο εύκολο στη χρήση σε ύψος 90cm έως 1,00m και σε ελάχιστη απόσταση 60cm από τον τοίχο.

Ο χώρος υγιεινής τύπου Α με μια αύξηση 0.5m² μπορεί να συμπεριλαμβάνει σινεπίπεδο χώρο ντους με τις πιο πάνω προδιαγραφές,

Οι ανωτέρω χώροι – διαστάσεις είναι εγκεκριμένοι από διάφορες δημόσιες υπηρεσίες, όπως υγειονομική Υπηρεσία, Πολεοδομία κ.α.

3.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΜΕΑ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω έχουμε να συμπεράνουμε τα εξής :

1. Οι απαραίτητες γνώσεις προϋπάρχουν εδώ και πάρα πολλά χρόνια
2. Δεν εφαρμόζονται πλήρως
3. Σε πολλές περιπτώσεις οι κατασκευαστικές οδηγίες προϋπάρχουν της κείμενης νομοθεσίας.

Οι ανωτέρω κατασκευαστικές οδηγίες υπάρχουν και εφαρμόζονται σε διάφορα Ευρωπαϊκά κράτη από την δεκαετία του '60, στη Χώρα μας ήρθαν και εφαρμόστηκαν πολύ αργότερα. Ήδη από την δεκαετία του '60 πολλοί και γνωστοί Αρχιτέκτονες της εποχής εκδίδαν βιβλία που συμπεριλάμβαναν κατασκευαστικές λεπτομέρειες που αφορούσαν άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Αρχιτέκτονας Ernst Neufert ο οποίος πέραν των γενικών και διαφόρων κατασκευαστικών προτύπων που έκδωσε, συμπεριλάμβανε και κατασκευαστικά σχέδια – λεπτομέρειες για άτομα με ειδικές ανάγκες. Κάποιες από αυτές χρησιμοποιούνται έτσι ακριβώς και σήμερα.

Το πρόβλημα που παρατηρείται δεν είναι στο στάδιο της μελέτης αλλά στην κατασκευή. Αυτό είναι σύνηθες φαινόμενο στη χώρα μας, όπου ενώ η μελέτη πληροί όλες τις προϋποθέσεις που αφορούν την προσβασιμότητα των ΑμεΑ, στην πράξη δεν εφαρμόζονται, είτε μερικώς είτε συνολικά. Βέβαια αυτό συμβαίνει πάρα πολλά χρόνια και για αυτό τον λόγο την τελευταία πενταετία ψηφίζονται νόμοι περί τακτοποιήσεων αυθαίρετων χρήσεων – κατασκευών.

Το πρόβλημα της μη ορθής απόδοσης της μελέτης στην κατασκευή έχει περιοριστεί αρκετά μέσω της δημιουργίας του μητρώου των εκλεκτών δόμησης. Οι ελεγκτές δόμησης είναι ιδιώτες μηχανικοί με κατάλληλη πιστοποίησης όπου ελέγχουν την ορθότητα της κατασκευής σε σχέση με την μελέτη. Έτσι μια παράμετρος που είναι υπό έλεγχο είναι και η προσβασιμότητα των ΑμεΑ στην νέες κατασκευές, όπως είδαμε παραπάνω στις διάφορες υφιστάμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΞΥΠΝΑ ΚΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΑΜΕΑ

Ένα έξυπνο¹¹ σπίτι μας μελετάτε ούτως ώστε να ενεργούμε μέσα σε αυτό εύκολα χωρίς να χρειάζεται να κινούμαστε στους εσωτερικούς του χώρους για να εκτελέσουμε οποιαδήποτε λειτουργία και παράλληλα να εξακολουθεί να είναι σε θέση να λειτουργεί ως ένα κοινό σπίτι.

Επίσης, σε περίπτωση που είμαστε μακριά από αυτό θα πρέπει να μπορούμε να ενεργούμε εύκολα όπως όταν θα ενεργούσαμε σαν να είμασταν εκεί. Έχει τύχει πολλές φορές να φύγουμε από το σπίτι και να ξεχάσουμε είτε την ηλεκτρική κουζίνα σε λειτουργία, είτε τον θερμοσίφωνα ή το κλιματιστικό. Ένα έξυπνο σπίτι δίνει λύσεις σε όλα αυτά τα προβλήματα χωρίς να ασκηθεί ιδιαίτερη προσπάθεια ή κόπος. Ως εκ τούτου, οι λειτουργίες που θα πρέπει να ενσωματώσει ένα έξυπνο σπίτι είναι το σύνολο των ανθρώπινων καθημερινών δραστηριοτήτων.

Αναλυτικά, ο στόχος ενός έξυπνου σπιτιού είναι να προσφέρει ασφάλεια σε συνδυασμό με την υψηλότερη ποιότητα ζωής. Η δημιουργίας ενός τέτοιου σπιτιού απευθύνεται σε όλους εκείνους που είτε θέλουν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους, είτε σε ανθρώπους με κινητικά ή άλλα προβλήματα (ΑμεΑ). Ο σκοπός της δημιουργίας του δεν είναι να κάνει τον άνθρωπο τεμπέλη αλλά να του δώσει την δυνατότητα να διαμορφώσει το σπίτι του με γόμωνα τις επιθυμίες του.

Ένα σενάριο του έξυπνου σπιτιού είναι να υπάρχει η δυνατότητα κατά την διάρκεια του ύπνου να μπορεί να ελέγξει¹² τη θερμοκρασία εντός του χώρου και να τη ρυθμίζει ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη για τον χρήστη ώστε να μην ζεσταίνεται ή να μην κρυώνει αντίστοιχα. Ένα άλλο σενάριο είναι να δυναμώνει και να χαμηλώνει την ένταση του φωτισμού τόσο για την βελτιστοποίηση των ενεργειακών καταναλώσεων, όσο και για την άσκοπη χρήση τους. Επίσης κατά το πρωινό ξύπνημα, θα μπορούσε να υπάρχει η δυνατότητα να ανοίγουν τα εξώφυλλα των ανοιγμάτων ώστε η διαδικασία της αφύπνισης να είναι ομαλή. Ακόμα, σε περιπτώσεις που εντός του σπιτιού δεν βρίσκεται κάποιος θα μπορούσε να ενεργοποιείται αυτόματα το σύστημα συναγερμού, ώστε να αποφεύγονται τα φαινόμενα κλοπής.

Ειδικά για τα άτομα με κινητικά προβλήματα η δυνατότητα απομακρυσμένου ελέγχου των λειτουργιών του σπιτιού είτε εντός είτε εκτός του χώρου προσφέρει τόσο ανεξαρτησία όσο και αυτονομία στο άτομο αυτό. Στις μέρες μας, με την ραγδαία

¹¹ <http://www.myroniatech.gr/ti%20einai%20to%20exipno%20spiti.html>

¹² <http://exipnasistimata.gr/Content.php?PagelId=130>

ανάπτυξη των κινητών τηλεφώνων οι ανωτέρω περιπτώσεις είναι μια εύκολη υπόθεση εφόσον έχει εγκατασταθεί ο απαραίτητος εξοπλισμός¹³.

Αναφορικά με τα σενάρια που μπορείς να προγραμματίσεις ένα έξυπνο σπίτι είναι παραδείγματος χάρη:

- relaxing mode
- party mode
- eco mode
- summer mode
- winder mode
- rain mode
-

Πιο συγκεκριμένα έχουμε τα παρακάτω συνηθέστερα παραδείγματα – σενάρια :

- Η δυνατότητα προγραμματισμού εκτέλεσης διαφόρων λειτουργιών όπως, πχ. Η διακοπή της λειτουργίας του αυτόματου ποτίσματος στον κήπο σε περίπτωση βροχόπτωσης, αυτόματη ρύθμιση της θερμοκρασία του εσωτερικού χώρου του σπιτιού σύμφωνα με την υφιστάμενη εξωτερική θερμοκρασία κλπ
- Σε περίπτωση αποχώρησης από το σπίτι: Με μια απλή διαδικασία μέσω του κινητού τηλεφώνου να κλείνουν τα φώτα, ο κλιματισμός, ο θερμοσίφωνας, να κλειδώνουν οι εξωτερικές πόρτες και παράθυρα και να ενεργοποιείται ο αντικλεπτικός συναγερμός.

Ένα έξυπνο σπίτι μπορεί στις μέρες μας να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη ή επιθυμία έχει ο χρήστης και για αυτό όπως έχουμε αναφερθεί παραπάνω είναι σε θέση να απευθύνεται σε όλους, είτε απλούς ανθρώπους είτε άτομα με ειδικές ανάγκες. Η χρησιμότητα και η εξυπηρέτηση σε άτομα με αναπηρίες είναι σε μέγιστο βαθμό διότι έτσι εξασφαλίζεται αυτονομία και αναβάθμιση της καθημερινής τους ζωής.

Οι αναγκαίες και οι καθημερινές ενέργειες μέσα στο σπίτι, όπως η ενεργοποίηση του θερμοσίφωνα, η λειτουργία του φωτισμού κλπ, τα οποία για την πραγματοποίησή τους έπρεπε να είμαστε παρόντες. Οι δυνατότητες ενός έξυπνου σπιτιού μας επιτρέπουν είτε μέσω του κινητού πατώντας κάποια πλήκτρα είτε μιας ομάδας φωνητικών εντολών, αρκούν π.χ. για την ενεργοποίηση του αντικλεπτικού συναγερμού, είτε για το άνοιγμα της εισόδου σε ένα δωμάτιο, είτε η ενεργοποίηση του φωτισμού και όλα αυτά χωρίς την χρήση κλασικών διακοπών .

Βασικά πλεονεκτήματα / μειονεκτήματα

---

¹³ http://portal.tee.gr/portal/page/portal/COMMITTEES/ee/ee_telep/events/lyseis.pdf

Τα βασικά πλεονεκτήματα όπως η εξασφάλιση της απαραίτητης ασφάλειας, η άνεση, η απομακρυσμένη πρόσβαση μέσω κινητού τηλεφώνου και η εξοικονόμηση σημαντικής ενέργειας που είναι συνυφασμένες με τις βασικές έννοιες ενός έξυπνου σπιτιού, αποτελούν βασικά κριτήρια για την χρήση του είτε από απλούς ανθρώπους είτε ΑμεΑ. Μπορούμε να πούμε ότι το κύριο πλεονέκτημα ενός έξυπνου σπιτιού είναι η δυνατότητα που προσφέρει τόσο στη παρακολούθηση όσο και στη διαχείριση όλων των χώρων ή εγκαταστάσεων μιας κατοικίας. Από οικονομικής άποψης τα χρήματα που απαιτείται να δαπανηθούν για την δημιουργία ενός έξυπνου σπιτιού δεν είναι απαγορευτικά όμως η αναγκαιότητα είναι που βάζει σε δεύτερη μοίρα τις δαπάνες.

Πιο αναλυτικά:

Ασφάλεια σε σχέση με εξωτερικούς κινδύνους : το έξυπνο σπίτι μπορεί να συμπεριλαμβάνει προηγμένα συστήματα ασφαλείας όπως κάμερες, διάφοροι αισθητήρες κίνησης/παρουσίας, να είναι συνδεδεμένο με το τοπικό αστυνομικό τμήμα ή κάποια ιδιωτική εταιρεία φύλαξης. Ακόμα θα μπορούσε να υπάρχει η δυνατότητα να αντικατασταθούν οι συμβατικές κλειδαριές με ένα σύστημα αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων είτε κάρτες, αποτρέποντας την παραβίαση από μη εξουσιοδοτημένο χρήστη. Επιπλέον υπάρχει και ο έλεγχος για τυχόν διαρροές φυσικού αερίου ή πυρκαγιάς ή νερού. Με την εγκατάσταση των αναγκαίων αισθητήρων συγκεκριμένου τύπου ανίχνευσης για κάθε περίπτωση, ειδοποιείται εγκαίρως ο ιδιοκτήτης/ χρήστης.

Αποδοτικότητα σε ενεργειακές καταναλώσεις : το έξυπνο σπίτι μπορεί να πετύχει υψηλή ενεργειακή απόδοση. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, ο φωτισμός μπορεί να ελεγχθεί στο σύνολο του, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται η βέλτιστη κατανάλωση και να μην παρατηρούνται σπατάλες. Παρόμοιο σενάριο είναι και αυτό με τον έλεγχο του θερμοστάτη, ο οποίος θα ρυθμίζει την θερμοκρασία του χώρου ώστε να μην παρατηρούνται υπερβολές ούτε στην θέρμανση αλλά ούτε και στη ψύξη.

Ευκολία – Άνεση διαβίωσης: η ευκολία και η άνεση είναι από τους πιο διαδεδομένους λόγους που κάποιος θέλει να αποκτήσει ένα έξυπνο σπίτι. Το έξυπνο σπίτι δίνει στον χρήστη την δυνατότητα για απομακρυσμένη πρόσβαση σε συστήματα που περιλαμβάνουν συστήματα θέρμανσης και ψύξης, ενδοεπικοινωνία, συσκευές πολυμέσων σε όλο το σπίτι. Η προσαρμογή των επιθυμιών και αναγκών του εκάστοτε ιδιοκτήτη.

Προσιτό σε όλους: το έξυπνο σπίτι απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους και ιδιαίτερα για ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες μπορεί να γίνει ιδιαίτερα χρήσιμο. Καθώς το έξυπνο σπίτι μπορεί να διαθέτει τεχνολογίες προσβασιμότητας.

Καθώς το έξυπνο σπίτι προσαρμόζεται στις εκάστοτε επιθυμίες απαιτεί προσοχή στην χρήση του γιατί μπορεί η αλόγιστη εκμετάλλευσή του να δημιουργήσει αρκετά μειονεκτήματα.

- Το κόστος εγκατάστασης. Έχοντας επί τον έλεγχο τους την αγορά λίγες εταιρίες υπάρχει χαμηλός ανταγωνισμός που έχει ως αποτέλεσμα η δημιουργία ενός έξυπνου σπιτιού να είναι ιδιαίτερα κοστοβόρο. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή και προσεκτική έρευνα στην επιλογή των συστημάτων που επιλέξουμε τελικά να χρησιμοποιήσουμε για την κατασκευή του έξυπνου σπιτιού μας, τόσο η επιλογή του ειδικού όσο και της εταιρίας που θα επιλέξουμε, θα πρέπει να είναι της εμπιστοσύνης μας. Είναι επιβεβλημένο να εξηγήσουμε με πολύ μεγάλη ακρίβεια τις λειτουργίες που θέλουμε να διαθέτει το έξυπνο σπίτι, ειδικά στις περιπτώσεις ΑμεΑ.
- Παράλληλα στη δημιουργία ενός έξυπνου σπιτιού όπου σχεδόν όλα θα είναι αυτοματοποιημένα σύμφωνα με τις επιθυμίες σου, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να χαθεί ο έλεγχος και η υπερβολική αυτοματοποίηση να φτάσει τον άνθρωπο να στηρίζεται μόνο σε μηχανές και αυτοματισμούς καταλήγοντας να γίνεται οκνηρός και νωχελής.

Αυτή τη στιγμή στην αγορά κυκλοφορούν πολλά συστήματα έξυπνων σπιτιών από διάφορες εταιρείες. Στις μέρες μας δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη η φιλοσοφία του έξυπνου σπιτιού αλλά μελλοντικά σίγουρα θα θεωρείται δεδομένο ως υλικό αγαθό για όλους και ιδιαίτερα για άτομα με αναπηρίες. Έως τότε το κόστος είναι αρκετά υψηλό για μια μέση οικογένεια. Ο αυτοματισμός ολοένα και γίνεται μέρος της καθημερινότητάς μας.

Κατανόηση Αυτοματισμών μέσω Προσομοίωσης

Για να γίνει υλοποιηθεί η ιδέα του έξυπνου σπιτιού, θα έπρεπε να υλοποιηθεί με κατανοητούς τρόπους και να τους παρουσιάσουμε όχι μόνο θεωρητικά αλλά και στην πράξη. Η έννοια του αυτοματισμού είναι από μόνη της δυσνόητη για κάποιον που δεν έχει επαφή με την τεχνολογία και ιδιαίτερα με τον τομέα του αυτοματισμού, η κατανόηση των αυτοματισμών που παρουσιάζονται πραγματοποιούνται με τρόπο όσο το δυνατόν πιο απλό. Αφού αναλύσουμε και επεξηγήσουμε θεωρητικά την λειτουργία κάθε αυτοματισμού, το επόμενο βήμα είναι η κατανόηση στην πράξη. Όσο βέβαιο κι αν είμαστε για την λειτουργία ενός αυτοματισμού σε θεωρητικό επίπεδο, σε πρακτικό η κατανόηση είναι πιο ουσιαστική. Δίνεται η δυνατότητα να παρακολουθήσουμε βήμα βήμα κάθε λειτουργία, να διαμορφώσουμε τις παραμέτρους και στοιχεία που επηρεάζουν την εκάστοτε λειτουργία. Ουσιαστικά είναι η πραγματοποίηση της θεωρητικής γνώσης.

Μέσω της χρήσης έγχρωμων φωτεινών ενδείξεων τύπου led μπορούμε να προσομοιώσουμε τις λειτουργίες που κάνουν κάποιοι από τους αυτοματισμούς αλλά παράλληλα χρησιμοποιούμε και επιπλέον συσκευές ή εξαρτήματα για τους αυτοματισμούς που δημιουργήσαμε ειδικά για τα άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ). Όπως για παράδειγμα, στη χρήση του κλιματισμού χρησιμοποιούμε την μπλε ένδειξη led για να εκφράσουμε την ψύξη, ενώ με κόκκινη ένδειξη την θέρμανση.

Κάποιοι άλλοι αυτοματισμοί είναι σαφώς πιο σύνθετοι που εκτός από λογικές πράξεις χρησιμοποιούν και άλλες επιπλέον αναλογικές μεταβλητές όπως για παράδειγμα η ένταση της φωτεινότητας ή οι τιμές θερμοκρασίας. Εκτός από τους πιο συνήθεις αυτοματισμούς ενός έξυπνου σπιτιού, υπάρχουν και άλλοι αυτοματισμοί που απευθύνονται κυρίως σε άτομα με αναπηρίες.

Τέτοιοι αυτοματισμοί είναι :

- Ασφάλεια : αντικλεπτικός συναγερμός: ενεργοποίηση / απενεργοποίηση / ρύθμιση και σενάρια
- Εξοικονόμηση ενέργειας : φωτισμός, ενεργοποίηση / απενεργοποίηση / ρύθμιση και σενάρια
- Εξοικονόμηση ενέργειας : κλιματισμός, ενεργοποίηση / απενεργοποίηση / ρύθμιση και σενάρια
- Εξοικονόμηση ενέργειας : αυτόματο πότισμα, ενεργοποίηση / απενεργοποίηση / ρύθμιση και αυτοματισμοί που απευθύνονται σε ανθρώπους με αναπηρίες
- Ασφάλεια : λειτουργία έκτακτης ανάγκης
- Υγεία : λειτουργία ενημέρωσης δραστηριοτήτων
- Υγεία : λειτουργία ενημέρωσης ακινησίας

Ολοκληρώνοντας την παρούσα εργασία καταλήγουμε στα παρακάτω συμπεράσματα:

1. Η Ελληνική κείμενη νομοθεσία είναι δαιδαλώδης τόσο στο σύνολό της όσο και στο τομέα των ατόμων με ειδικές ανάγκες που εξετάσαμε στη παρούσα εργασία.
2. Εφόσον έχει ψηφιστεί ένας νόμος υπάρχει η ανάγκη έκδοσης περαιτέρω διευκρινήσεων τόσο για την κατανόηση του νόμου όσο και για την ορθή εκτέλεση του.
3. Η Ελληνική νομοθεσία περί ΑμεΑ εξελίσσεται συνεχώς με αυξανόμενο ρυθμό τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να λειτουργεί υπέρ των ατόμων με κινητικά προβλήματα, τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά κτήρια.
4. Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία επηρεάζει θετικά την εξέλιξη της Ελληνικής στον τομέα των ΑμεΑ, μεταφέροντας τις εμπειρίες πολλών ετών και διαφόρων εφαρμογών.
5. Η εφαρμογή όλων των προαναφερόμενων διατάξεων είναι στην ηθική αντίληψη του εκάστοτε μηχανικού τόσο στη διαδικασία της μελέτης όσο και στη διαδικασία της κατασκευής. Η ανάγκη ύπαρξης της αναγκαίας παιδείας στο τρόπο αντιμετώπισης των ΑμεΑ είναι πάνω από οποιαδήποτε κείμενη νομοθεσία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Οδηγός του Πολίτη με Αναπηρία», 2007, Αθήνα, Υπουργείο Εσωτερικών.
2. «ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΑΜΕΑ ΣΕ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΓΕΔΔ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ», ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2010.
3. «Βασικό νομοθετικό πλαίσιο και προδιαγραφές για την προσβασιμότητα ΑμεΑ», Πολυχρονίου Ιωάννης, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Προϊστάμενος Γραφείου ΑμεΑ στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, Διεύθυνση Μελετών Μουσείων και Πολιτιστικών Κτιρίων, Μέλος της Επιτροπής Προσβασιμότητας ΥΠΕΚΑ
4. ΝΟΚ 4067/ΦΕΚ Α 79/9-4-2012
5. Ν.4258/ΦΕΚ 94 Α/14-4-2014
6. Εγκύκλιος ΑμεΑ απ 42382/16-7-2013, Σωκράτης Αλεξιάδης.
7. <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/06/72.html>
8. <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/06/73.html>
9. <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/05/7.html>
10. <http://neaprosvasinomothesia.blogspot.gr/2010/05/712.html>
11. <http://www.myroniatech.gr/ti%20einai%20to%20exipno%20spiti.html>
12. <http://exipnasistimata.gr/Content.php?Pagelid=130>
13. http://portal.tee.gr/portal/page/portal/COMMITTEES/ee/ee_telep/events/lyseis.pdf

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Σήμανση για την ύπαρξη ράμπας.[7]	47
Εικόνα 2. Μέγιστη εγκάρσια κλίση 2% για σκοπούς απορροής ομβρίων.[7]	47
Εικόνα 3. Σήμανση για την ύπαρξη ράμπας[7]	48
Εικόνα 4. Διαπλάτυση 1,80X1,80m τοπικά σε διαδρομή πλάτους 1,20m.[7]	48
Εικόνα 5. Ελεύθερο πλάτος διαδρομών απαλλαγμένων από οποιαδήποτε εμπόδια.[7]	49
Εικόνα 6. Χώροι στάθμευσης με εύκολη πρόσβαση στον ανελκυστήρα.[8].....	50
Εικόνα 7. Διαστάσεις χώρου στάθμευσης ΑμεΑ.[8].....	51
Εικόνα 8. Τα κατώφλια των θυρών που οδηγούν στον ανελκυστήρα. [8].....	51
Εικόνα 9. Σήμανση για χώρους στάθμευσης ΑΜΚ για χώρους στάθμευσης	53
Εικόνα 10. Είσοδος κτηριών.[9]	56
Εικόνα 11. Σκαρίφημα πόρτας. [9].....	59
Εικόνα 12. Ουρητήρας χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου. [10].....	60
Εικόνα 13. Χώρος υγιεινής τύπου Α. [10]	61
Εικόνα 14. Προοπτικό της γωνίας της λεκάνης. [10]	63
Εικόνα 15. Νιπτήρας χώρου υγιεινής τύπου Α. [10].....	64
Εικόνα 16. Κάτοψη. [10]	64
Εικόνα 17. Χώρος υγιεινής τύπου Α με δύο ανακλινόμενες χειρολαβές εκατέρωθεν. [10]	65
Εικόνα 18. Χώρος υγιεινής τύπου Α με ανατομικό νιπτήρα δίπλα από τη λεκάνη.[10]	66
Εικόνα 19. Χώρος υγιεινής τύπου Β. [10]	67
Εικόνα 20. Προοπτικό χώρου υγιεινής Τύπου Β. [10].....	67
Εικόνα 21. Προοπτικό χώρου. [10]	68